

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

Azərbaycan demokratik seçki ənənəsinə sadiqliyini nümayiş etdirdi

№ 017 (7185)

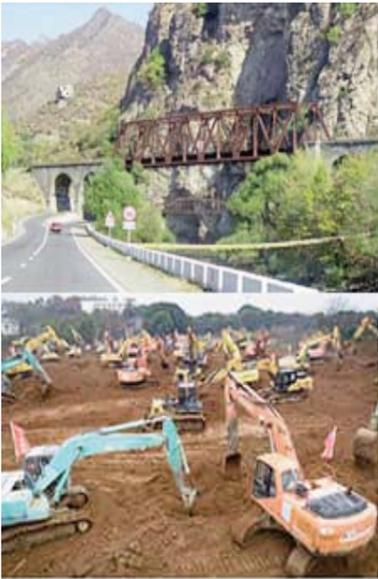

31 yanvar 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Prezidentdən növbəti CİDDİ MESAJLAR

ZƏNGƏZUR DƏHLİZİ: Azərbaycandan Azərbaycana keçid

AŞPA-dan Gürcüstana STOP

"Prezident gənc idmançılara hər zaman böyük diqqət və qayğı göstərir"
- Olimpiya mükafatçısı

2 Fevral Gənclər Gününə tələbələr BAXIŞI - SORĞU

DİQQƏT: Banklar bu təhlükəsizlik tədbirlərini görməlidir

Evimizi niyə və necə yixırıq?

Ölkə rəhbərimizin, cənab Prezident İlham Əliyevin hər dəfə çıxışında, nitqində müvafiq mesajlar verdiyinin hər kəs şahididir. Həmin mesajların tutarlı arqumentlərə, faktlara əsaslanaraq verildiyi də hər dəfə öz təsdiqini tapıb. Məhz nəqliyyat məsələsinə həsr olunmuş və 28 yanvar tarixində keçirilən müşavirədə də dövlətimizin başçısının hansı ciddi mesajlar verdiyi və həmin mesajların kimlərə ünvanlandığı da bəllidir. Əminik ki, Azərbaycan Prezidentinin mesajlarından artıq kifayət qədər nəticə çıxarılıb və həmin mesajlar kimlərə ünvanlanıbsa onlar dərhal öz "hesablarını" götürüblər.

Geosiyasi məsələlərlə bağlı qeyd olunanlar qlobal müstəvidə kifayət qədər təsirli olub və həmin mesajlardan öz "payını" götürənlər az deyillər

Sözsüz ki, ölkə rəhbərimizin nitqində ilk növbədə, geosiyasi məsələlərlə bağlı fikirlər, təsdiq olunmuş faktlara istinadən qeyd olunan məqamlar qlobal müstəvidə kifayət qədər təsirli olub, çünki həmin mesajlardan beynəlxalq aləmdə öz "payını" götürənlər az deyillər. Hər halda, öz coğrafi mövqeyindən ölkəmizin səmərəli istifadə edə bildiyini dövlət başçımızın qeyd etməsi məhz beynəlxalq müstəvidə "çoxları üçün" anlaşılındır. "Biz ardıcıl olaraq Azərbaycandan keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinə marağ göstərmişik, bunun üçün səylər göstərmişik, əməli işlər görmüşük", deyər qeyd edən Azərbaycan Prezidenti ilk növbədə diqqətə çatdırıb ki, bizim ölkəmiz öz fəaliyyətini səmərəli, düşünülmüş, planlaşdırılmış şəkildə qurub, bu istiqamətdə dövlətimizin gördüyü işlər də göz önündədir və digər sahələrdə olduğu kimi, nəqliyyat sahəsində də Azərbaycan öz məqsədlərinə nail olmaqdadır. Hətta, bütün bunlar əldə olunan müsbət nəticələrin və tendensiyaların məhz bundan sonra da yeni-yeni nailiyyətlərə yol açacağına əminliyimizin əsassız və əbəs yerə olmadığını təsdiqləyir.

Hazırda Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənubi nəqliyyat dəhlizlərinin bizim ərazimizdən keçdiyini diqqətə çatdıran cənab İlham Əliyev bu dəhlizlərlə daşınan yüklərin həcmünün ildən-ildən artdığını da əbəs yerə xatırlatmayıb. Həmçinin ölkəmizin həm fiziki infrastrukturunun yaradılması, həm də yüklərin daha səmərəli daşınması istiqamətində atdığı digər addımlar da dövlətimizin başçısı tərəfindən yerində vurğulanıb. Bu məqamda diqqətə çatdırmaq ki, xüsusən də rəqəmsallaşma məsələlərində ölkəmizin səylərinin qeyd edilməsi də tamamilə yerinə düşür. "Şimal-Cənub" və "Şərqi-Qərbi" nəqliyyat dəhlizlərində işlərin davam etdirildiyini qeyd edən cənab Prezident gələcəkdə yükdaşımalarda gözlənilən artımı da tam yerində diqqətə çatdırıb. "Bu məsələ müxtəlif səbəblərlə bağlıdır. Amma fakt odur ki, biz bu dəhlizlərin imkanlarını artırmaq üçün indi əlavə investisiya cəlb etmişik və cəlb edəcəyik", deyər vurğulayan ölkə rəhbərimiz bununla ümumilikdə beynəlxalq oyunçulara, xüsusən də Azərbaycanın həmin nəqliyyat məsələlərinə nə vaxtsa mane olmaq istəyənlərə çox ciddi mesajlar ünvanlayıb.

Hansısa qlobal aktorların belə göstərdikləri müqavimətin mənasız, təsirsiz, eləcə də yersiz olduğu kəskin şəkildə, özü də qətiyyətlə bəyan edilib

Prezidentdən növbəti CİDDİ MESAJLAR

Xüsusilə diqqətə çatdırmaq ki, cənab Prezident İlham Əliyev məhz Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun rolunu da qeyd edərək, bu layihənin həyata keçirilməsində Amerika Birləşmiş Ştatlarının göstərdiyi böyük "müqavimət" də əbəs yerə vurğulanmayıb. Dövlət başçımız məhz bu istiqamətdə rəsmi Vaşinqtonun ermənipərəst siyasətini aydın şəkildə göstərərək və eyni zamanda, bu layihənin Ermənistanı "kənarda" qoyacağını onların düşündüyünü də yerində qeyd edib. Ölkə rəhbərimiz açıq şəkildə bildirib ki, hansısa maneələr yaratmaq üçün Amerika hökuməti ciddi cəhdlər göstərib, amma bizim işimizə mane ola bilməyib. "Amerika hökuməti Gürcüstanın o vaxtkı rəhbərliyinə çox ciddi təzyiq göstərdi ki, bununla razılıq olsun. Biz bir neçə ildir ki, Gürcüstan tərəfi ilə danışıqlar aparırıq və nəhayət, razılığa gələ bildik", deyər qeyd edən Azərbaycan Prezidenti, nəticədə ölkəmizin öz məqsədlərinə nail olduğunu, kimlərsə hansısa qlobal aktorların belə göstərdikləri müqavimətin mənasız, təsirsiz, eləcə də yersiz olduğunu kəskin şəkildə, özü də qətiyyətlə bəyan edib. "Mən şəxsən Amerika hökumətinin yüksək rütbəli nümayəndələri ilə bu məsələni dəfələrlə müzakirə etmişəm və onlara demişəm ki, onlar bizə maneə yaratmasınlar", deməklə, dövlət başçımız yerində müvafiq xatırlatmalar da edib. Bu xatırlatmalar özü çox ciddi mesajlardır və qlobal müstəvidə həmin mesajların öz "sahibinə" çatdığı zərrə qədər də şübhə doğurmur.

Bizim hər zaman olduğu kimi, yenə də haqlı olduğumuz barədə çox ciddi mesaj verilib

Dövlət başçımız vurğuladığı məqamlarla bir daha isbat edib ki, hər zaman olduğu kimi, bizim ölkəmiz, ölkə rəhbərimiz yenə də haqlıdır. Azərbaycan Prezidenti çox aydın şəkildə, özü də qətiyyətlə bəyan edib ki, bizim üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən bu layihənin gələcəkdə digər ölkələr, o cümlədən onların müttəfiqləri üçün də faydalı olacağını tam zamanında çoxlarının, xüsusən də amerikalıların diqqətinə çatdırıb. "Həyat göstərdi ki, biz həmişəki kimi haqlıyıq. Bu gün Amerikanın Avropadakı tərəfdaşları Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yoluna böyük marağ göstərirlər", deyər vurğulayan cənab Prezident təkbəddilmez reallıqları ortaya qoyub. Dövlət başçımız bununla da bizim öz məqsədlərimizə çatdığımızı, doğru yolda olduğumuzu bir daha bəyan edib. Bax elə bunlar nəzərdən qaça bilməyən mesajlardır.

"Bir vaxtlar ABŞ Dövlət Departamentinin həmin rəsmiləri bizim əleyhimizə danışdırlar və mən onların indi harada olduqlarını bilirməm, onların adları tarixdə qalmayıb, lakin

biz isə güclü iradə nümayiş etdirərək buna nail olmuşuq", deməklə, cənab İlham Əliyev ölkəmizin, ölkə rəhbərimizin güclü iradə sahibi olduğunu bəyan edib. Daha dəqiq desək, əleyhimizdə olanların hər zaman güclü iradə ilə qarşılaşacağı mesajı verilib. Əslində, həqiqətən də bu vaxta qədər ölkəmizlə bağlı "istədiklərini" edə bilməyənlərin uğursuzluğu, bizə mane olmaq üçün səylərinin uğursuz olmasının əsas səbəbi ölkə rəhbərimizin güclü iradə, qətiyyət sahibi olmasıdır və bizim nailiyyətlərimizin kökündə də məhz bu dayanır. Bax elə dövlət başçımızın bəyan etdiklərində də bu mesaj tam zamanında çatdırılıb. Çatdırılıb ki, istənilən maneənin, kənar müdaxilələrin, "müqavimətin" olmasına, kənar çətinliklərin yaradılmasına baxmayaraq, Azərbaycan hər zaman istədiyinə, milli və hətta regional maraqların təmin olunmasına nail olmaq əzmindədir.

Zəngəzur dəhlizi məsələsi ilə bağlı verilən ciddi mesajlar da siyasi iradənin təzahürüdür

Azərbaycan Prezidenti Zəngəzur dəhlizi məsələsinə də böyük siyasi uzaqgörənliklə toxunub və bu məsələdə də ölkəmizin, xüsusən də özünün dəyişməz mövqeyini, siyasi iradə və qətiyyət sahibi olduğunu bir də xatırladıb. "Zəngəzur dəhlizi" adı beynəlxalq leksikona daxil edilərək, dünyada hamılıqla qəbul olunmuş terminə çevrilib", deyər bəyan edən cənab İlham Əliyev məhz İkinci Qarabağ müharibəsində əldə etdiyimiz qələbəmizdən sonra Azərbaycanın irəli sürdüyü bu layihənin beynəlxalq gündəliyə daxil edildiyini də çoxlarının diqqətinə çatdırıb. Bunu qəbul etmək istəməyənlər üçün dövlət başçımızın dedikləri əslində, bir mesaj, özü də çox ciddi mesajdır. Bəli, indi hansısa "saman çöpünə ümid edənlər" kimi, hayların reallıqları görməməsinə, daha doğrusu reallıqları görməməzliyə vurmasına cavab olaraq bildirilib ki, onlar həqiqətləri, reallıqları nə qədər təkzib etməyə çalışsalar da, mənasızdır. Əslində, bütün dünyanın bir çox həqiqətləri qəbul etdiyi, xüsusən də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı terminin belə qəbul edildiyi barədə dövlət başçımız tərəfindən deyilənlər haylar üçün, Ermənistan üçün, hayların dünyaya səpələnmiş lobbiləri, diasporları, bütövlükdə erməni cəmiyyəti üçün dərs olmalı, unudulmamalı, yaxşıca hesablaşılmalı olan bir məqam olaraq ciddi mesajdır. Heç şübhəsiz ki, ağılı başında olan ermənilər bunun, bu mesajın nə demək olduğunu yaxşı başa düşə bilərlər. Başa düşə bilərlər ki, nə qədər "çabalasalar" da, nə qədər "vurnuxsalar" da reallıq, özü də Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıq artıq bütün dünyada qəbul olunub və onların bundan sonrakı səyləri mənasızdır. Ermənistan tərəfinin artıq dörd ildən artıq

müddətdə qeyri-konstruktiv yanaşması da ölkə rəhbərimiz tərəfindən bildirildi və əminlik ki, bu mesajı rəsmi İrəvan yaxşıca anlamış oldu. Bir daha anlamış oldu ki, hər hansı manipulyasiyalarını, mənasız, "rabitəsiz" davranışlarını belə heç də düşündükləri kimi göstərə bilməzlər və reallıqlar qarşısında aciz qaldıqları, bundan sonra da eləcə qalacaqları zərrə qədər də şübhə doğura bilməz. Dövlətimizin başçısının dediklərindən, xüsusən də, noyabrın 10-da məhz təslim olduqdan sonra Ermənistan tərəfinin öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri, ələxüsus da, nəqliyyatın təmin edilməsini faktiki olaraq yerinə yetirmədiyini barədə iradlarından nəticə çıxarmalı olan haylar bütün bunları elə ciddi mesaj olaraq qəbul etməlidirlər və edirlər də. Çünki başa düşürlər ki, nə düşüncələrindən, hansı məkirli planlar qurmalarından asılı olmayaraq, bu dəhlizin açılması üçün Azərbaycan tərəfi onsuz da əməli addımlar atır və buna da nail olacaq. Hər halda, müşavirədə ölkə rəhbərimizin dediklərindən doğru-düzgün nəticə çıxararlar, çünki bilirlər ki, Azərbaycan lideri verdiyi bütün vədləri tam zamanında yerinə yetirir və bununla bağlı kifayət qədər "təcrübələri" də var.

"Sülh kəşiməsi" adlı qondarma layihələrinin belə Azərbaycansız tamamilə dəyərsiz olduğu, ölkəmizlə hesablaşmalı olduqları mesajı verilib

Müşavirədə dövlətimizin başçısının məhz Ermənistanın irəli sürdüyü "sülh kəşiməsi" adlı layihəsinə də siyasi ustalıqla toxunması belə hayların diqqətindən yayına bilməz. Çünki onlar aldıkları ciddi mesajlardan artıq başa düşürlər ki, həqiqətən də, cənab Prezidentin dediyi kimi, həmin layihə yalnız Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə reallaşdıran deyil. "Azərbaycansız bu layihənin bir qəpik də dəyəri yoxdur", deyər bəyan edən Prezidentimiz xüsusilə vurğulayıb ki, eger həqiqətən də Ermənistanda bu layihəni reallaşdırmaq istəyirlərsə, birinci növbədə onlar Azərbaycana müraciət etməlidirlər. Deməli, ölkə rəhbərimiz bir daha erməni cəmiyyətinə, Ermənistana ciddi mesajlar verir ki, onların uydurduqları layihə Azərbaycansız qondarma bir layihədən başqa heç nə deyil. Bir sözlə, Azərbaycanla "hesablaşmalı" olduqları xatırladırlar.

"Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçidi təmin etməklə, Ermənistan öz öhdəliklərini yerinə yetirməlidir", deyər vurğulayan Prezident İlham Əliyev eyni zamanda, məhz müqavilənin şərtlərinə əməl etməyə də Ermənistanın borclu olduğu barədə bildirib. Daha dəqiq desək, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri barədə də rəsmi İrəvana, Paşinyan hakimiyyətinə "dərs verilir". Nəzərdən qaçırmaq lazım deyil ki, bu həm dərs, həm də ciddi mesajdır. Beləki, eger danışıqlar aparmaq sayəsində müharibənin dayandırılması, haylara məxsus olan hərbiçilərin onların özləri tərəfindən qırğına verilməsinin qarşısının alınması mümkün olubsa, deməli, onlar həmin danışıqların şərtlərinə əməl etməlidirlər və eger əməl edilməzsə, bilməlidirlər ki, belə olan halda Azərbaycan tərəfinin də öz öhdəlikləri ilə əlaqədar razılaşması tamamilə qüvvədən düşmüş olur, hansıki belə olan halda müharibənin dayandırılması məsələsi də "sual altında" qalır. Ermənistan tərəfini qorxuya salan da məhz budur və onların manipulyasiyalarla, hiyləgərliklə vaxt uzatmalarının özlərinin əleyhinə olduğunu və bundan sonra da olacağını nə qədər tez fərqi olmaları öz xeyirlərinədir. Məsələ burasındadır ki, ölkə rəhbərimiz, cənab İlham Əliyev elə bütün bu sadalanırları nəzərə çatdıraraq, haylara məsələnin mahiyyətini xatırladıb. Bu isə yenə də ciddi mesajlar olaraq bilinməkdədir.

İnam Hacıyev

Azərbaycanda növbəti bələdiyyə seçkiləri uğurla başa çatdı

Prezident İlham Əliyev 1 saylı seçki məntəqəsində səs verib

Yanvarın 29-da Azərbaycanda növbəti bələdiyyə seçkiləri keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakı şəhərinin 7 saylı Səbail seçki dairəsinin 6 nömrəli orta məktəbdə yerləşən 1 saylı seçki məntəqəsində səs verib. Prezident İlham Əliyev səsvermə otağına daxil olub seçki bülletenini alaraq kabinetə keçdi və sonra bülleteni qutuya salıb.

Qeyd edək ki, Bakı şəhərinin 7 saylı Səbail seçki dairəsinin 1 saylı seçki məntəqəsində 576 seçici qeydiyyatda alınıb. Bu seçki dairəsi üzrə 31 namizəd mübarizə aparıb.

Prezident İlham Əliyev ABŞ Prezidenti Donald Trampa başsağlığı verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampa başsağlığı verib. Dövlətimizin başçısı başsağlığı məktubunda bildirib: "Vaşinqton şəhəri yaxınlığında sənişin təy-yarəsinin hərbi helikopter ilə toqquşması nəticəsində çox sayda insanın həlak olması barədə xəbər bizi son dərəcə kədərləndirdi. Bu faciə ilə əlaqədar Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, dost Amerika xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznü başsağlığı verirəm".

Politoloq: "Aİ-nin missiyası kollektiv Qərbin Cənubi Qafqazdakı maraqlarını koordinasiya etməyi hədəfləyir"

Avropa İttifaqının (Aİ) sözdə mülki missiyasının mandatının müddəti daha iki il, yeni, 2027-ci ilədək uzadıldı. İlk gündən etibarən bu missiyanın fəaliyyəti heç bir halda sülhə töhfə vermək olmayıb. Orada təmsil olunan nümayəndələrin tərcümeyi-halı da aydın şəkildə göstərir ki, onun adı "kəşfiyyət missiyası" olaraq ifadə edilsə, daha doğru yanaşma ola bilər. Konkret olaraq desək, "missiya" bir neçə istiqamətdə kollektiv Qərbin Cənubi Qafqazdakı maraqlarını koordinasiya etməyi hədəfləyir. Təbii ki, missiyanın ilk hədəfi Azərbaycan ilə Ermənistan arasında 4 ildən çoxdur davam edən sülh danışıqlarını uzadaraq prosesləri manipulyasiya etməkdir. Bu istiqamətdə Ermənistan təsir mexanizmlərindən maksimum dərəcədə istifadə olunduğu açıq-aydındır. Azərbaycan ilə Ermənistan arasındakı şərti sərhəddə "binokl diplomatiyası"nın həyata keçirən hərbişmiş "mülki missiya"nın əsas məqsədi məhz əsassız və reallıqdan uzaq bəyanatlar verərək, süni münaqişə ocağının yaradılması ssenarisinə zəmin hazırlamaqdır.

Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında politoloq Ayten Qurbanova söyləyib.

Politoloq indiyədək atəşkəsin Ermənistan tərəfindən dəfələrlə pozulması ilə bağlı qərəzsiz və dürüst faktların bu missionerlər tərəfindən paylaşıldığı

nin müşahidə edilmədiyini bildirib.

Avropa İttifaqının missiyasının hədəflərindən danışan politoloq deyib: "Aİ-nin missiyasının digər əsas hədəfi isə Rusiyanın Ermənistan ərazisindəki təsir mexanizmlərini bloklaşdırmaqdır. Bunun heç də asan proses olmadığını hər kəs çox yaxşı bilir. Çünki yalnız Gümrüdə Rusiyanın 102-ci hərbi bazasının yerləşməsi faktı onun asanlıqla Ermənistanın varlığını "qurban verməyə-cəyi"nin bariz nümunəsidir. Ona görə də indiki mərhələdə "mülki missiya"nın bu istiqamətdə başlıca fəaliyyəti Ermənistanın Rusiyadan hərbi asılılığını zəiflətməyi hədəfləyən addımları koordinasiya etmək və kəşfiyyət məlumatları toplamaqdır. Amma Ermənistanın Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı son addımları onu göstərir ki, Gürcüstandakı dayaqlarını itirən Qərb üçün İrəvan son hədəf və ya yeni "regiona nüfuzetmə

layihəsi"dir. Heç şübhəsiz, missiyanın fəaliyyət müddətinin uzadılmasında əsas səbəblərdən biri də mühüm aktorlardan biri kimi Türkiyənin regiondakı təsir dairələrini nəzarət altında saxlamaqdır. Xüsusilə də Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi ilə paralel olaraq Türkiyə-Ermənistan danışıqlarının davam etdiyi bir mərhələdə atılan uğurlu addımlar Qərbi qorxudan əsas məqamlardan biridir. Çünki güclü Bakı-Ankara müttəfiçiliyi fonunda Türkiyənin Ermənistan ilə əlaqələrinin bərpə olunması sülh prosesini sürətləndirəcək və regiona kənar qüvvələrin təsirlərini zəiflədəcək. Belə olan halda, Avropa İttifaqının "mülki missiyası"nın Ermənistanın mövcudluğunun Qərbin uzunmüddətli Cənubi Qafqaz siyasəti üçün önəmli xarakter daşdığını demək daha doğru olar. Yeni, nəticə etibarilə sülhə töhfə vermək üçün yaradıldığı iddia edilən "kəşfiyyət missiyası"nın əsas hədəfi ənənəvi imperialist çıxışların yeni çalarını pərdələmək və "binokl diplomatiyası"nın icraçısı olan bəzi avropalı "diplomatlardan" tərəfindən işğalçı Ermənistanın himayə etməkdir".

A.Qurbanova əlavə edib ki, ermənidən çox erməni olanlar bir tərəfdən dünyaya "sülh" dərsi keçir, digər tərəfdən isə faşist ideologiyasının davamçısı olan "erməniçiliyin" himayəsi yolu ilə sülh üçün ciddi təhdid yaratmağa davam edirlər.

ABŞ mətbuatı Azərbaycanın Yaxın Şərqdə sülh prosesinə təsir imkanlarından yazıb

Həç kim bir-biri ilə anlaşa bilməyən və tez-tez mübahisə edən iki dostu arasında qalmaq arzulamaz. Azərbaycan son dövrlərdə özünün iki mühüm müttəfiqi - Türkiyə və İsrail arasında müvazinəti saxlamağa çalışır. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə tanınmış politoloq və jurnalist, Dona Reysiya Diplomatika Mərkəzinin təsisçisi və baş direktoru Reyçel Avraham baş qərargahı ABŞ-ın Nyu-York şəhərində yerləşən Xarici Siyasət Assosiasiyasının xəbər saytında dərc olunmuş "Azərbaycan Türkiyə-İsrail münasibətlərini yaxşılaşdırma biləcəkmiz?" başlıqlı məqaləsində yazıb.

Qeyd olunub ki, Türkiyə Azərbaycanın çoxdankı və ən yaxın müttəfiqidir. Hər iki dövlət özünü iki ölkədə yaşayan bir xalqın parçası hesab edir. Digər tərəfdən, İsrail neft, silah və mobil telekommunikasiya kimi sahələrdə geniş ticarət əlaqələri olan Azərbaycanın yaxın tərəfdaşdır.

Məqalə Azərbaycanın iki müttəfiqi arasında gərginliyi azaltmaq üçün nə etməli olması sualını qoyur. Həm Türkiyə, həm də İsrail Azərbaycana bir neçə sahədə, xüsusilə İkinci Qarabağ müharibəsində dəstək verilib. Bu iki ölkə arasında əməkdaşlıq Azərbaycanı beynəlxalq və regional müstəvidə daha da gücləndirir. Müəllif iki müttəfiqimiz arasındakı münaqişəli vəziyyətin ölkəmizin maraqlarına cavab vermədiyini və bunu nəzərə alan Azərbaycanın vasitəçilik üçün bütün mümkün diplomatik vasitələrdən istifadə etməyə çalışdığını vurğulayıb. Diqqətə çatdırılıb ki, bu reallaşarsa, Azərbaycan müttəfiqlərinə güvənən bir ölkədən Yaxın Şərqdəki münaqişələrdə vasitəçilik edən və onları nizamlayan ölkəyə çevriləcək. Politoloq əmindir ki, Türkiyə ilə İsrail arasında vasitəçilik təkəcə Azərbaycan deyil, eləcə də İsrail və Türkiyənin təhlükəsizliyini gücləndirəcək, bütün regionda sabitliyi artıracaq. Məqaləni ətraflı şəkildə linke keçid edərək oxumaq mümkündür.

Azərbaycan demokratik seçki ənənəsinə sadıqlığını nümayiş etdirdi

Bələdiyyə seçkiləri azad, demokratik, seçicilərin iradəsi əsasında baş tutdu

Hüquqi, demokratik cəmiyyətin atributlarından biri də yerli idarəetmə orqanlarına seçkilərin təşkili və keçirilməsidir. Azərbaycan hüququn aliliyinə daim hörmət edən, cəmiyyətdə demokratik proseslərin dərinləşməsində maraqlı olan dövlət olaraq yerli idarəetmə orqanlarına seçkilərin keçirilməsinə dəstək olub. Bununla bağlı müvafiq qanunlar, qərarlar qəbul edilib addımlar atılıb. 1999-cu ilin dekabrın 12-də baş tutan bələdiyyələrə seçkilərin ardınca növbəti 5 ilin tamamında yenidən seçkilər keçirilib. 2025-ci ilin yanvarın 29-da baş tutan bələdiyyə seçkiləri də qanuna müvafiq şəkildə keçirilən seçkilər oldu. Seçkilərin yüksək səviyyədə təşkili seçicilərin sərbəst olaraq seçki məntəqələrinə gedərək istədikləri namizədlərə səs vermələrinə imkanlar yaratdı. Seçkilərin təşkilini və keçirilməsini həyata keçirən Mərkəzi Seçki Komissiyası seçkilərin yüksək səviyyədə baş tutması üçün hər cür fundamental işlər görüb. Seçki ərafəsi çoxsaylı treninqlər, seminarlar, konfranslar təşkil olunub, maarifləndirici videoçarxlar, bukletlər, kitabçalar hazırlanaraq tədbirlərdə iştirakçılara təqdim olunub, sosial şəbəkələrdə paylaşılması təmin edilib.

Məlumat üçün qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda bələdiyyə seçkilərinin həyata keçirilməsinin əsas hüquqi bazasını ölkə Konstitusiyası, 2 iyul 1999-cu ildə qəbul olunmuş "Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 2003-cü ildən isə Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi təşkil etmişdir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 142-ci maddəsinə müvafiq olaraq Azərbaycanda yerli özünüidarəni bələdiyyələr həyata keçirir. Bələdiyyələr seçkilər əsasında yaradılır. Dahi Öndərimiz Heydər Əliyev xalqın çağırışı ilə ikinci dəfə qayıdışından sonra həyata keçirilən demokratik islahatların davamı olaraq Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəetmə institutu - bələdiyyələr yaradıldı və 1999-cu ilin dekabr ayında bələdiyyələrə ilk seçkilər keçirildi. Qısa müddət ərzində bələdiyyələrin fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik bazası yaradılaraq bələdiyyələr geniş səlahiyyətlər verdi.

"Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 2-ci maddəsinə uyğun olaraq, bələdiyyə - qanunla müəyyən edilmiş ərazi hüddudları daxilində yerli özünüidarəetmə formasıdır. Bələdiyyə orqanları dedikdə isə bələdiyyə tərəfindən yaradılan, yerli əhəmiyyətli məsələləri həll etmək səlahiyyəti verilən və dövlət orqanları sistemində daxil olmayan orqanlar başa düşülür. Bələdiyyələr, bir qayda olaraq bələdiyyə iclasından, daimi və başqa komissiyalardan və icra orqanından ibarətdir. Bələdiyyənin hər bir orqanının fəaliyyət qaydası "Bələdiyyələrin statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Bələdiyyələr nümayəndəli orqan kimi seçkilər əsasında yaradılır. Bələdiyyələrə seçkilərin keçirilməsi qaydası 2003-cü il 27 may tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilir. Seçki Məcəlləsinin VII bölməsi (210-246-cı maddələr) bələdiyyə seçkilərinə həsr olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları Azərbaycan Respublikasında yerli özünüidarəni həyata keçirən bələdiyyələrin üzvlərini ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında gizli və şəxsi səsvermə yolu ilə seçirlər.

Seçkilər günü 18 yaşına çatmış Azərbaycan Respublikasının hər bir vətəndaşının bələdiyyələrə üzv seçmək hüququ - aktiv seçki hüququ vardır. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 56-cı maddəsində və Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, aktiv seçki hüququna malik olan hər bir vətəndaşın konstitusiyaya ilə müəyyən edilmiş bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər üçün irəli sürülən tələblərə cavab verəndə bələdiyyə üzvü seçilmək hüququ - passiv seçki hüququ vardır. Məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum etmə yerlərində cəza çəkən şəxslərin,

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 15.4-15.5-ci maddələrində nəzərdə tutulan cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslərin, ikili vətəndaşlığı olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının (ikili vətəndaşlığı qalanadək), xarici dövlətlər qarşısında öhdəlikləri olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının (həmin öhdəliklərə xitam verilənədək) bələdiyyə üzvü seçilmək hüququ yoxdur. Hərbi qulluqçular (hərbi qulluqda olduqları müddətdə), hakimlər (hakim olduqları müddətdə), dövlət qulluqçuları (dövlət qulluğunda olduqları müddətdə), din xadimləri (peşəkar din fəaliyyəti ilə məşğul olduqları müddətdə) bələdiyyə üzvü ola bilməzlər. İrəndən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və başqa ictimai birliklərə mənsubiyyətindən və ya digər statusundan asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçmək, seçilmək və referendumda iştirak etmək hüququ vardır. Bələdiyyə üzvlərini seçicilər bilavasitə seçirlər. Seçicilər şəxsən və gizli səs verirlər. Seçkilərdə seçicilərin öz iradəsini ifadə etməsi üzərində nəzarətə yol verilmir. Bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti 5 ildir. Bələdiyyələrin səlahiyyət müddətinin hesablanması səsvermənin keçirildiyi gündən başlanır və yeni seçilən bələdiyyələrin birinci iclas günü başa çatır.

Seçki məntəqələrində veb-kameraların quraşdırılması dünyada ilk olaraq 2008-ci ildən Azərbaycanda tətbiq olunmağa başlayıb

Dünyada ilk olaraq 2008-ci ildən Azərbaycanda seçki məntəqələrində veb-kameralar quraşdırılıb. Bununla bağlı bələdiyyə seçkiləri ərafəsi KİV-ə verdiyi açıqlamasında Mərkəzi Seçki Komissiyasının katibi Arifə Muxtarova bildirib ki, seçki məntəqələrində veb-kameralar quraşdırılması dünyada ilk olaraq 2008-ci ildən Azərbaycanda tətbiq olunmağa başlayıb: "Olduqca uğurlu təcrübədir. Bu, dünyada seçki mütəxəssisləri tərəfindən Azərbaycan təcrübəsi kimi öyrənilir və şəffaflığın təmin edilməsinin bir üsuludur. Veb-kameralar ilk dəfə ölkə üzrə 500 seçki

məntəqəsində quraşdırılıb. Bunun uğurlu olduğunu gördükdən sonra Mərkəzi Seçki Komissiyası veb-kameralar quraşdırılan məntəqələrin sayını artırıb. Ötən seçkilərin təcrübəsi göstərir ki, veb-kameralara baxış olduqca çoxdur. Sevindirici haldır ki, xarici ölkələrdən baxış sayı lap çoxdur. Yəni, veb-kameralar vasitəsilə seçki məntəqələrini birbaşa müşahidə edirlər. Veb-kameralar elə bir müşahidədir ki, müşahidə etmək arzusunda olan şəxs burada fasiləsiz, birbaşa platforma üzərindən prosesi müşahidə edir. Veb-kameralar quraşdırılan məntəqələrin siyahısı əvvəlcədən Mərkəzi Seçki Komissiyasının saytına yerləşdirilir. Hazırda da saytımızda hansı dairənin neçə saylı seçki məntəqəsində veb-kamera yerləşəcəyi əksini tapıb. Veb-kameraların tətbiq edilməsi şəffaflığın və aşkarlığın ən yüksək göstəricisidir".

Arifə Muxtarova onu da bildirmişdir ki, yanvarın 29-da keçirilən bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı 118 seçki dairəsinin 1000 seçki məntəqəsində veb-kameralar quraşdırılıb: "Dünyanın istənilən yerindən müşahidə aparmaq istəyən şəxs Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi internet saytına daxil olmaqla həmin məntəqələrdə müşahidə apara bilər. Həmin müşahidə kameraları gün ərzində aktivdir. Onlar saat 07:50-dən məntəqə seçki komissiyaları tərəfindən seçkilərin nəticələrinə dair tərtib edilmiş protokolların dairə seçki komissiyasına aparılması anına qədər müşahidə etmək imkanı əldə edirlər. Təbii ki, biz özümüz də rəhbər orqan olaraq veb-kameralar vasitəsilə məntəqələrdə müşahidələrimizi aparırıq".

Bələdiyyələrə namizədləri irəli sürülən şəxslər seçkilərin təbliğat-təşviqat dövründə qanunauyğun formada özlərinin seçki platformalarını seçicilərə çatdırıblar. Hələ seçki ərafəsi namizədlərin sayının çox olması rəqabətin gərgin keçəcəyindən xəbər verirdi. Belə də oldu. Bələdiyyələrə namizədliklərini irəli sürən hər bir şəxs müxtəlif seçki

formatından istifadə etməklə özünün layiqli namizədlərdən olduğunu göstərməyə çalışdı. Diqqətçəkən məqam ondan ibarət idi ki, seçki prosesi nə qədər gərgin və diskussiya şəraitində keçsə də, qanunazidd hallara yol verilmədi. Bu da namizədlərin demokratik prinsip və qaydaları tam şəkildə mənimsədiyini göstərir. Bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı görülen genişmiqyaslı işlər öz müsbət nəticəsini verdi. Seçki azad və demokratik şəraitdə baş tutdu. Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov bələdiyyə seçkilərinin ilkin nəticələri ilə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, yanvarın 29-da Azərbaycanda mövcud olan 685 bələdiyyəyə seçkilər keçirilib. 685 bələdiyyəyə 8071 üzv seçilməli idi və bu bələdiyyələr Azərbaycanda mövcud olan 125 dairənin 118-nin ərazisini əhatə edib. Gün ərzində seçicilərin fəallığı ilə bağlı ictimaiyyətə beş dəfə məlumat verilib. Yekunda 1 milyon 874 min 810 nəfər səsvermədə iştirak edib ki, bu da ümumi seçicilərin 31,45 faizini təşkil edir. Ümumiyyətlə, bütün dairələrdə seçkilər normal keçib, gün ərzində Mərkəzi Seçki Komissiyasına seçkilərin nəticəsinə təsir edə biləcək heç bir məlumat daxil olmayıb: "Ümumiyyətlə, Mərkəzi Seçki Komissiyasına və "qaynar xətt"ə heç bir şikayət daxil olmadığını vurğulayan M.Pənahov bütün məntəqələrin vaxtında - saat

08:00-da açıldığını və 19:00-da bağlandığını bildirib. Qeyd edib ki, məntəqələrdə olan seçicilərin hamısı azad, sərbəst şəkildə səs verdikdən sonra artıq seçkilərə yekun vurulub və məntəqə seçki komissiyasının protokolları Seçki Məcəlləsinin tələbinə uyğun olaraq müşayiətlə dairə seçki komissiyasına çatdırılıb. Sonra isə həmin nəticələr Mərkəzi Seçki Komissiyasının internet sahifəsində yerləşdirilib".

Məzahir Pənahov onu da bildirib ki, bələdiyyə seçkiləri keçirilən 118 dairə seçki komissiyasının hamısından, həmçinin 4872 seçki məntəqəsindən, yeni, ümumi məntəqələrin 83,34 faizindən məlumatlar artıq MSK-nın internet sahifəsində yerləşdirilib. Məzahir Pənahov əlavə edib ki, aşağı seçki komissiyaları öz vəzifələrinin öhdələrindən qısa müddətdə çox yüksək səviyyədə gəliblər. Qalan cüzi məlumatlar daxil olduqca MSK-nın internet sahifəsində yerləşdiriləcək: "Dairə seçki komissiyalarının protokolları yanvarın 30-dan etibarən MSK-ya daxil olmağa başlayacaq. Bundan sonra biz ilkin protokol məlumatları əsasında ictimaiyyəti nəticələrlə tanış edəcəyik".

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənahov qeyd edib ki, bütün dairələrdə seçkilər normal keçib. O bildirib ki, ümumiyyətlə MSK-ya heç bir şikayət daxil edilməyib. Bələdiyyə seçkilərinin xalqın iradəsi əsasında azad və demokratik şəkildə başa çatması onu deməyə əsas verir ki, ölkəmiz hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu prinsipinə sadıqdır. Təbii ki, bu ənənə bundan sonra da davam edəcək. Çünki Dahi Öndərimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasət və bu siyasəti möhtəşəm formada davam etdirən Prezident İlham Əliyevin xeyri, gərəkli fəaliyyəti dövlətimizə böyük uğurlar, xalqımıza qələbələr vəd edir.

İLHAM ƏLİYEV

Ermənistan sülh istəyirmi?

Avropa İttifaqının səfirləri Ermənistanda mülki missiyanın genişləndirilməsi ilə bağlı qərarı təsdiqləyiblər. Qərara əsasən avropalı müşahidəçilər daha iki il Ermənistanın sərhəd rayonlarında qalacaqlar və verilən mandat da, tərkibi və sayı da dəyişməz qalacaq. Missiya təmsilçilərinin fikrincə, bu qərar yaxın gələcəkdə ittifaqa üzv ölkələrin xarici işlər nazirləri tərəfindən də təsdiqlənməlidir. Rəsmi Bakı isə Aİ missiyanın sərhəddən çıxarılmasını əsas şərtlərdən biri kimi irəli sürür. Aİ qüvvələrini sərhəddə saxlayan Ermənistan isə iki istiqamətdə söylərini artıracaq. Sülh sazişinin razılaşdırılmış 16 maddə üzrə imzalanmasını aktuallaşdıracaq və Paşinyanın "90 faiz razılaşdırılmış

sənədi imzalamaq" təklifindən sonra Bakını "sülhdən yayınan" tərəf kimi təqdim etməyə çalışacaq.

"Razılaşdırılmış maddələr" deyəndə Ermənistan ATƏT-in Minsk qrupunun de-yure ləğv edilməsi məsələsini də "üçüncü ölkələrə məxsus qüvvələrin sərhəddən çıxarılması" tələbi ilə əvəzləməyə, Aİ

qüvvələrinin fəaliyyətini sərhədin delimitasiyası ilə eyniləşdirməyə çalışacaq. Məsələ burasındadır ki, Ermənistan Aİ müşahidəçiləri üzərindən də bazarlıq etmək istəyir. Yəni, sərhədin delimitasiya edilmiş hissəsindən müşahidəçilərin çıxarılmasını Bakının tələbi ilə eyniləşdirir. Bakı "üçüncü ölkələrə məxsus qüvvələri" sərhəddə istəmirsə, bütün delimitasiyanın Ermənistanın maraqlarına, mövcud prinsiplərə uyğun aparılmasını sürətləndirməlidir. Əks təqdirdə, "müşahidə missiyanın" fəaliyyətini tələb kimi qoymamalıdır.

Cərəyan edən hadisələrdən, ekspertlərin fikirlərindən belə nəticəyə gəlmək olar ki, 2025-ci ildə sülh sazişinin imzalanması mümkün olmaya bilər. İrəvana baş verə biləcək fəlakətlər barədə xəbərdarlıq edilir. Amma Bakıdan, Moskvadan, Ankaradan, Tehrandan, Minskə, Vaşinqtondan, Parisdən və digər ünvanlardan gələn mesajlar hələ də qulaqardına vurulur. "Alternativ layihələr" qrupunun üzvü Vahə Ovannisyan deyir ki, bu, Ermənistanın tamamilə gücsüzlüyünün nümayiş etdirir. Fəlakətin qarşısını almaq üçün nə etmək olduğunu isə kimsə bilmir. Hansı istiqamətə gət-

sələr, qarşılarına maneələr çıxacaq. Ta ki, öz mövqelərini ortaya qoymayana kimi. İdarəetmə qüsurludur, hakimiyyətə qarşı müqavimətin yetərsizliyi və məğlubiyyət sindromu siyasi addımları dəyişdirməyə mane olur.

Ermənistan hakimiyyəti son vaxtlar hərbi ritorikası artırıb, daha çox müharibədən danışır. Əksər toplantıda çıxışı zamanı erməni baş nazir güc ritorikasını davam etdirir. Bəs artan hərbi ritorika Ermənistanı nə vəd edir, İrəvan kimə arxayındır? Ermənistan hərbi toqquşmalara hazırlığını davam etdirir. Hindistan, Fransa, Yunanistan və İran kimi dövlətlərdən aldığı silahsursatı real döyüş vəziyyətində sınaqdan çıxarır. Bunun ardınca hansısa strateji yüksəkliklərin və ərazilərin ələ keçirilməsi məşqlərini aparan Ermənistan ordusu bununla gücünü bərpa etdiyini, döyüş qabiliyyətini artırdığını cəmiyyətə göstərmək istəyir. Düşünür ki, revanşist əhval-ruhiyyəni gücləndirməklə Azərbaycanla danışıqlar prosesində əlverişli şərtlər yaradacaq.

Əlbəttə bütün bu gedişlər daxili auditoriyaya yönəlib. Bunun arxasında başqa niyyətlər də dayanır. Qərbdən gələn təlimatlara uyan Ermənistanın hərəkətləri Azərbaycan

tərəfindən diqqətlə izlənilir. Ermənistan müharibə ritorikasını davam etdirəcəyi təqdirdə Azərbaycandan dərhal və sərt cavab alacağını da bilir. Təbii ki, bütün məsuliyyətin Ermənistan və havadarlarının üzərinə düşəcəyini də bilir.

Avropadan Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olmasına ən böyük və növbəti zərbə də vuruldu. Bu, əslində sülhün inkar edilməsi cəhdidir. Ermənistan Milli Assambleyasının hakim "Mülki müqavilə" fraksiyasının deputatı Arusyak Culhakyanın Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) vitse-prezidenti seçilməsi dediklərimizə sübutdur. Bu addım Azərbaycan və AŞPA arasında onsuz da gərgin olan münasibətlərin daha da pisləşməsi ilə nəticələncək. Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞPA-da iştirakının bərpa etməsi ehtimalının sıfırlanması deməkdir. Bir az dərinə getsək Culhakyanın vitse-prezident seçilməsinin heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Onsuz da AŞPA-nın mahiyyəti bəllidir. Bu təşkilat açıq şəkildə Ermənistanın maraqlarını müdafiə edir və Azərbaycana qarşı mənfi münasibət bəsləyir. Ermənilər isə Avropa İttifaqının hansı institutlarında təmsil olurlarsa olsunlar Azərbaycana təsir edə bilməzlər. Azərbaycanın AŞPA-ya qayıtmaq üçün konkret şərtləri var. Bu şərtlər yerinə yetirilməzsə, Bakının mövqeyində dəyişiklik olmayacaq.

Avropalı missionerlər nə düşünür?

Yada sallaq ki, fevralın 20-də Ermənistanda iki illik mandatla 100 nəfərdən ibarət yeni Avropa missiyanı yerləşdirilib. Aİ missiyanının mülki olduğu elan edilsə də, onun

mək, dinləmək və iki ölkənin maraqlarına uyğun hərəkət etmək lazımdır. Moskva çox gözəl başa düşür ki, iki ölkədə bəzən diametral şəkildə zidd olan fərqli nöqtəyənəzərər var, ifrat fəsadlar və kəskinləşmə dövrləri var. Eyni zamanda, Rusiya tərəfi hesab edir ki, tərəflər razılığa gələ bilərələr, əsas odur ki, bu cür razılaşmalar və qarşılıqlı anlaşmalar üçün müvafiq ab-hava, zəmin yaradılması və bu qarşılıqlı anlaşmanın təşviq edilməsidir, əksinə deyil. Brüssel öz bacarıqsız, qarşısızalmaz, qeyri-peşəkar, düşünlənməmiş, vicdansız fəaliyyəti ilə Bakı ilə İrəvan arasında münasibəti qızıdır.

Markus Ritterlə bağlı 5 fakt

20 fevral 2023-cü ildə Avropa İttifaqı Ermənistanda Ümumi Təhlükəsizlik və Müdafiə Siyasəti (CSDP) çərçivəsində fəaliyyət göstərəcək Aİ Mülki Missiyanının (EU-MA) fəaliyyətə başladığını elan edib. Markus Ritter missiyanın rəhbəri təyin edilib.

61 yaşlı Markus Ritter Almaniya vətəndaşıdır. Ailəlidir, iki övladı var. 1994-cü ildə Heidelberg Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirib. 1995-1996-cı illərdə Almaniyanın Şpeyer İnzibati Elmlər Universitetində təhsilini davam etdirib. 1996-1997-ci illərdə Münsterdə Nəzarətçi Zabıtlar üçün Polis Akademiyasında təhsil alıb. 1999-cu ildə Speyer Universitetində doktor-

50 üzvü silahlı jandarmdır. Missiyanın məqsədi Ermənistanın "sərhədyanı ərazilərində sabitliyi təşviq etmək, yerlərdə etimadın yaradılması və Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşdırılması üçün" əlverişli şərait yaratmaqdır.

Missiyanın rəhbəri Markus Ritterin bəyanatları Aİ-nin bölgədəki niyyətlərinin və hərəkətlərinin dağıdıcılığını təsdiqləyir. Üstəlik, Brüssel açıq şəkildə Ermənistanla Azərbaycan arasında etimadın yaradılmasında və mövqələrin yaxınlaşmasında maraqlı deyil. Bundan əvvəl "Deutsche Welle"yə müsahibəsində missiyanın fəaliyyətindən danışan Ritter qeyd edib ki, "onlar müdaxilə edə bilməzlər, onların ixtiyarında yalnız durbin və kameralar var". Onun sözlərinə görə, onlara Azərbaycan ərazisinə giriş qadağan edilib, ona görə də, məsələn, növbəti hücumla hazırlaşan zaman qoşunların hərəkətini aşkar edə bilmirlər.

Heç vaxt nizamlanmada vasitəçilik etməyənləri, heç vaxt əlavə dəyər gətirməyənləri, praktiki nəticələr əldə etməyənləri eşitmək çox vacibdir. Ancaq İrəvan və Bakını eşitmək vacibdir, bu, bütün bu problemin əsas hekayəsidir. Eşit-

luq dərəcəsi almışdır. 2007-2008-ci illərdə Markus Ritter BMT-nin Gür-cüstəndəki Müşahidəçilər Missiyanının Polis Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi olub. 2004-2005-ci illərdə BMT-nin Kosovodakı sülhməramlı missiyanının polis heyətinə rəhbərlik edib. 2009-2011-ci illərdə O, Əfqanıstandakı Alman Polisi Layihə Qrupuna rəhbərlik etməklə yanaşı, Almaniyanın Kabilədəki səfirliyində baş polis müşaviri vəzifəsində çalışıb. 2012-2013-cü illərdə Avropa İttifaqının Cənubi Sudan Missiyanında (EUAVSEC) Planlaşdırma və Əməliyyatlar Şöbəsinin rəhbəri olub.

1998-2004-cü illərdə Frankfurt Beynəlxalq Hava Limanında Federal Sərhəd Polisində müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 2008-2012 Kayzer-slautern federal polisinin rəhbəri idi. Yekunda qeyd edək ki, Ermənistanda baş verən hadisələr, "mülki missiya"çıların daha iki il Ermənistanda dürbin diplomatiyası ilə məşğul olacaqlarından tutmuş rəsmi İrəvanın sülhə inad etməsinə qədər bir planın ayrı-ayrı hissələridir. Məqsəd sülhü ertələmək və sonunda Cənubi Qafqaza "sülhməramlı" adı altında yerləşməkdir.

V.VƏLİYEV

Gənclər hər bir dövlətin, millətin gələcəyidir. Gələcək uğurlarını təmin etmək istəyən hər bir dövlət gənclərinə diqqət göstərməlidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ən həssas yanaşdığı mövzulardan biri gənclərdir. Ölkədə gənclərin inkişafı, sosiallaşmağı fərdində mühüm addımlar həyata keçirilir. SİA dövlətin gənclər siyasəti və gənclərə qarşı göstərilən diqqətlə bağlı tələbələrə fikirlərini öyrənib.

Tələbə Əli Hüseynov: "Ölkə başçısının 2003-cü ildən bu yana həyata keçirdiyi gənclər siyasəti öz nəticələrini göstərir. Bunun bariz nümunələrini dövlət və hökumət or-

ganlarında fəaliyyət göstərən gənc kadrların sayının artırılması istiqamətində görülən işlərdə müşahidə edə bilərik. Gənclərin savad səviyyəsinin artırılması üçün mühüm addımlar atılır, gənclərin xaricdə də təhsil alması üçün şərait yaradılır".

Tələbə Aytac Baxışova: 2 Fevral Gənclər Günü gənclərin inkişafında mühüm rol oynayır. Bu gənclərə göstərilən diqqətin, qayğının nümunəsidir. Gənclərin təhsili, dünyagörüşü hər bir ölkənin gələcəyinə təsir edən əsas faktorlardan biridir. Dövlət başçısı İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycanın gələcək inkişafı savadlı, vətənpərvər və yenilikçi gənclərdən asılıdır. 2013-cü ildə "Prezident mükafatı" təsis edilib, 2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin inkişafı strategiyası təsdiq edilib. Universitetlərdə gənclər üçün layihələr hazırlanır. Bu layihələr gənclərin bilik və bacarıqlarının üzə çıxması, inkişafı üçün önəmlidir".

Tələbə Müzəffər Quluzadə: "Dövlətin ən həssas yanaşdığı məsələlərdən biri gənclərdir. Gənclərin sosiallaşmağı, idmana olan marağın artmağı üçün addımlar atılır. Buna sadə nümunə olaraq universitetlərdə keçirilən fakültələrarası və ya universitetlər arasında keçirilən yarışlardır. Gənclərimizin böyük əksəriyyəti idmana maraqlıdır və bu hər zaman diqqətə alınır. Avropa Oyunlarının, İslam Həmrəylik Oyunlarının, Avropa çempionatının bir neçə oyunlarının, UEFA Avropa Liqası finalının Bakıda keçirilməsi bunun bariz nümunələridir".

Tələbə Nuray Qurbanlı: "Ümummilli lider Heydər Əliyev gəncləri Azərbaycanın gələcəyi adlandırır və onların rifahı, cəmiyyətdə inkişafı üçün müxtəlif tədbirlər həyata keçirir və xüsusi diqqət, qayğı göstərirdi. Eynilə də, bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən bu missiya davam etdirilir. Azərbaycanda gənclərin inkişafı və rifahı üçün dövlət tərəfindən bir sıra proqramlar və imkanlar yaradılır. Gənclərə göstərilən

2 Fevral Gənclər Gününə tələbələrin BAXIŞI - SORĞU

qayğı və diqqət əsasən təhsil, məşğulluq, sosial rifah, innovasiya və asudə vaxtın səmərəli keçirilməsi sahələrində özünü göstərir. Məsələn, Təhsil və təqaüd imkanları, Prezident təqaüdü akademik göstəriciləri yüksək olan tələbələr üçün ayrılır.

Dövlət Təqaüd Proqramları - Xaricdə təhsil almaq istəyən gənclərə maliyyə dəstəyi verilir. Bu da onu göstərir ki, gənclərin təkə ölkə daxilində deyil, xaricdə də inkişafına görə xüsusi diqqət göstərilir.

Digər nöqtədə, iş və karyera imkanlarının inkişafı çərçivəsində olan "Gənclər Fondu və Startap Dəstəkləri", "Gənclərin Məşğulluq Proqramları", "ASAN Kadr və Dövlət Məşğulluq Agentliyi" ni vurğulamaq olar ki, bu kimi layihə, təşkilat və proqramlar gənclərə qrant və maliyyə yardımı, təcrübə, iş imkanı və vakansiyalar təklif edir".

Diqqət və qayğıni həm də biz sosial və mədəni inkişafda da görə bilərik, hansı ki, bu sahədə "Gənclər evləri və mərkəzləri", "İdman və Sağlamlıq Proqramları", "Mədəni və İctimai Layihələr" vardır. Xüsusilə vurğulamalı olduğumuz məqam isə əlilliyi olan gənclərə dövlət dəstəyi və qayğısıdır. Azərbaycanda əlilliyi olan gənclərin sosial müdafiəsi və cəmiyyətə inteqrasiyası dövlətin əsas prioritetlərindən biridir. Bu istiqamətdə bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Məhz, həmin gənclər üçün, "Sosial Müdafiə və Təqaüdlər", "Məşğulluq və Bacarıqların İnkişafı", "Mənzil və Avtomobil Təminatı", "Reabilitasiya və Sosial Xidmətlər" çərçivələrində çox sayda layihə və proqramlar həyata keçirilir. Bu tədbirlər əlilliyi olan gənclərin cəmiyyətə tam inteqrasiyasını və həyat şəraitlərinin yaxşılaşdırılmasını təmin etməyə yönəlib. Azərbaycanda dövlət gənclərin təhsili, məşğulluğu və sosial rifahı üçün müxtəlif proqramlar həyata keçirərək onların inkişafına dəstək verir".

Tələbə Elmır Heydərlı: "Azərbaycan gənci və Azərbay-

can gəncliyinə dəstək dedikdə ağıla Ümummilli Lider Heydər Əliyev gəlir. Heydər Əliyevin SSRİ dövründən Azərbaycan gənclərinə diqqəti və qayğısı danılmazdır. Bu gün isə

cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən bu diqqət və qayğı davam edir. Biz də gənclər olaraq bu diqqəti və qayğıni doğrultmalıyıq. Çalışdığımız peşədən, vəzifədən asılı olmayaraq, Vətənimizə, millətimizə şanlı, Azərbaycanımıza layiqli övladlar olmalıyıq".

Tələbə Hüseyn Hümətov: "Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan Gənclər Fondu bir çox gəncin təhsil, elm, innovasiya və sahibkarlıq layihələrinə dəstək göstərib. Gənclərin xaricdə təhsil almasına və peşəkar inkişafına imkanlar yaradılıb. İdman sahəsində də gənclərə xüsusi diqqət ayrılır və gənclər müxtəlif beynəlxalq yarışlara qatılaraq Azərbaycanı layiqincə təmsil edirlər. Təhsil müəssisələrində idman yarışları keçirilir".

Tələbə Tehran Yusifli: "Ölkə başçısının gənclərə verdiyi dəyər, bizim gələcəyimiz üçün çox önəmlidir. O, hər zaman gəncləri ölkəmizin inkişafının əsas qüvvəsi olaraq görür və onların potensialını tam şəkildə reallaşdırması üçün əlindən gələn dəstəyi verir. Məhz bu yanaşma, gənclərə öz bacarıqlarını inkişaf etdirmək, təhsil almaq və cəmiyyətdə öz sözlərini demək imkanı tanıyır. Bu, həm də gənclərin motivasiyasını artırır və onlara gələcəkdə daha böyük nailiyyətlərə imza atmaq üçün ilham verir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə gənclərin tədbirlər çərçivəsində gedişi təşkil edildi. Müxtəlif layihələrlə gənclərin sosiallaşmağı, özünü inkişaf etdirməyinə təkan verildi. Ölkə başçısının həyata keçirdiyi islahatlar və gənclər üçün yaratdığı imkanlar, onları həm ölkədəxili, həm də beynəlxalq miqyasda daha aktiv və yaradıcı olmağa təşviq edir. Bu dəstək, biz gənclərin öz potensialını daha yaxşı tanımasına və cəmiyyətə faydalı işlər görməsinə şərait yaradır. Gənclər olaraq biz də ölkə başçısının göstərdiyi bu qayğı və etimada layiq olmaq üçün daha çox çalışmalı, inkişaf etməliyik. O, bizim liderimiz olaraq, bizə inanır və bu, bizə böyük güc verir. Bu istiqamətdəki təşəbbüsləri ilə ölkəmiz daha güclü, daha inkişaf etmiş və daha müasir bir gələcəyə doğru irəliləyir".

Ayaz Zeynalzadə

Astrologiyanın ölkəmiz üçün verdiyi əsas mesajlar nələrdir?

Astro-neroloq, yaşam koçu Vüsalə Əliyevanın SİA-ya verdiyi müsahibəsini təqdim edirik:

- Artıq 2025-ci ilə qədəm qoymuşuq. 2025-ci il "İlan ili"dir. Çin təqvimi baxımından bu ili necə xarakterizə etmək olar?

- 2025-ci il astrologiyasına və Çin mitologiyasına görə "İlan ili"dir. Amma təkcə "İlan ili" deyib keçməyə. Bu Yaşıl "İlan ili"dir və eyni zamanda qadın enerjisidir. Dişi yaşıl ilan üzərində təhvil alınacaq. 29 yanvar tarixində artıq yeni il bizə qədəm qoydu. Amma astroloji göstərici olaraq bir insanı xəritə analizi etdiyimiz zaman təbii ki baza, mənbə, fundament olaraq həmin insanın xəritəsində 21 mart olaraq yeni, bu dünyaya gəlməyimiz əgər Azərbaycandırsa, Azərbaycan zodiakı üzərindədirsə fundament də 20-21 mart tarixindən götürürük. Amma dünyanın ildəyişməsi, Miladi təqvim dediyimiz təbii ki 31 dekabr tarixində olur ki, bunu artıq keçdik. 29 yanvar yeni Çin mitologiyası, Çin astrologiyasına görə yeni il başlanğıcıdır. Deməli, Dolça bürcündə yeni aya başlayacağıq.

- Ümumiyyətlə, bu il "İlan ili" astrologiyada, tarixdə hansı əlamətlər hadisələrlə əlaqələndirilir?

- Ümumiyyətlə 2025-ci il çox şeydən öndə qalacaq. Məsələn, biz bu elmin dərinliklərini araşdıranda astrologiyaya qədim bilgə elmlər deyirik. Çünki astrologiyayı 3-5 ilə sığdırma bilmərik. Daha qədim bilgili elmdir və orada gizli elmlər, gizli tarixlər, gizli döngülər deyilən bir arayışlar var. Həmin o dövrlərdə hansı əsrlər, hansı tarixlər ki yadda qalıb astrologiyanın tarixində qızıl həflərlə 2025-ci il də onlardan biri olacaq. Yeni, bizim hazırda yaşayan insanların və bundan sonra da bir neçə əsr də yaşayacaq insanların 2025-ci ildən hələ çox gözləntiləri var. Təbii ki bura enerjilər və planetar quruluşlar daxildir.

- Dünya üçün hansı gözləntilər, dəyişikliklər və tendensiyalar ola bilər?

- Ümumiyyətlə, dünya çapında götürərsə olsaq bu il dekabrı mars retrosu ilə açdıq və bu illərdə çox az hallarda olur ki, ilə başlayanda mars retrosu ilə başlayırıq. Onun ardınca dünyada yaşanan hadisələri gördük. Mars intriqalardır, iğtişalardır, təbii fəlakətlərdir. İnsanın da tərkibində bir od, bir su elementi var. Həmçinin hava, torpaq ünsüründən ibarətdir.

Marsla başladıq, mars retrosu hələ davam edir və fevral ayına qədər davam edəcək. Təkcə bugün mars retrodan çıxdı o dəqiqə onun enerjisi söndü demirik. Ən azından ortalama göstəriciyə görə 2 illik gözəngənler planetləri sıralayanda 2 il özündən əvvəlki enerji, 2 il özündən sonrakı enerji orada qalır.

- 2025-ci il hansı bürclər üçün da-

ha uğurlu olacaq və hansı sahələrə daha çox diqqət yetirilməlidir?

- Bürcləri əvvəldən sona qədər sıralamaq bu dəqiqə sosial media bu sahədə çox aktivdir və istənilən insan istənilən bürc haqqında məlumat ala bilər. İlanda suyla, torpağa yaxınlıq var. Təbii ki bu əgər su qrupu, torpaq qrupudursa su qrupundan od elementi qorxur. İstənilən halda sınağı od elementində olacaq. Yeni bu yanaşmayla götürərsə olsaq budur. Amma biri də var ki, məhz bu dövrdə ulduzu parlayan dünya liderləri oldu ki, hansı ki mars retrosunda dünyaya gəliblər, özləri şir elementindədirlər. Mən deyim ki, su qrupları daha çox önəm daşıyacaq, onların iqtidarı başlayacaq. Çünki bir astroloqda təkcə bürc anlayışı deyil.

Mən heç vaxt proqnoz olaraqdan bürcləri analitika etməmişəm. Çünki bürc astroloqu olmağı seçmişəm. Çünki astrologiya kimi bir elm təkcə bürclərdən ibarət deyil. Əgər bugün ümu-

təkəməldür. 2025-ci il isə biz artıq təkamül ilinə qədəm qoyuruq. Bütün planetlər, quruluşlar hansı planetlər ki insanı təkamülə çatdırır.

Bəzən deyirlər ki, bəşəriyyətin sonu yaxınlaşır, insanlar bir-birini idarə eləmir. Bunların hamısında bir şey dayanır. Səthi dayaz düşüncələr. Biraz özünü qaydın. Siz niyə yaradılmışsınız? Elə deyim ki mən balıqam. Mən deyirəm ki, qoç bürcü ilə balıq bürcü karakter olaraq yer-göy də birləşsə bir yerə gəlməyəcək bürclər qrupudur. Amma mən bunu insana "sən uğursuzsan, sən qoç bürcüsen balıqla ayrıl" necə deyim. Düzgündürmü? Düzgün deyil. Çünki o qədər xoşbəxt olan insanlar var. Məsələn qoç bürcünün xəsisliyi, aqressivliyi, mənəm-mənəmliyi, bir gücə sahib olmağı bir baş orqanı ilə bağlıdır. Amma balıq bürcünün biraz yumşaldıcı xarakteri, biraz duyğusalığı. Baxın təkamül burada baş verəcək. İlin 2-ci yarısına qədər dillərinin altına qənd qoyunlar, 5 dəfə, 10 dəfə düşünüb sonra danışınlar. Yeni ailə-məişət zəminindən tutmuş bütün konfliktləri, kollektivləri mümkün qədər susma moduna keçsinlər. Susmaq təkcə danışmamaq deyil. İnsanda fərqişlilik yaranmalıdır ki, mən bunu deyəcəmsə mənə nə verəcək, bunu deməmə mənə nə qazandıracaq. Çünki bu dövrlər biraz həmin o katastrofik döngülərdir. Amma aprel ayından sonra demək olar ki, ruhu şəfali, enerjisi güclü bütün bürclərin hamısının iqtidarı açıq bir zamanıdır. Bürc incələyə bilmirəm. Çünki Allah-təala o şanslı məhz 2025-ci ildə bütün bürclərə verir.

- Azərbaycanda bu ilin xüsusi bir mənası varmı? Astrologiyanın ölkəmiz üçün verdiyi əsas mesajlar nələrdir?

- Ümumiyyətlə, astrologiya təkcə insanların xəritəsinə aid olmur, dünya xəritələrinə də aid olur. Var olan, dünyaya gətirilən hər bir şeyin bir xəritəsi var.

Azərbaycanda deyəndə biz əgər yüksələn bürc çıxartmalıyıqsa orada nə lazımdır? Bəs Azərbaycan özü hansı areala aiddir? Azərbaycan vahid deyil, orada toplum var, sabitlik var. Yeni biz orada ayrıca boş sahəni götürüb analiz edə bilmərik. O enerjilərə girmiş oluruq və yaxud da deyirik ki günəş elementi, ay elementi üçün bizə nə lazımdır? Saati, saniyəsinə qədər hətta əkiz övladların xəritəsi belə tam fərqli çıxır. Orada məsələn 1-ci övlad dünyaya gəlir, üçəm olsun fərqi yoxdur. Onların hər biri dünyaya eyni vaxtda gəlmiş olsa belə eyni ailədə xəritələr tamam fərqlidir. Şükür o sekstiller saniyələrlə ölçülür, mikrosaniyələrlə ölçülür. Amma Azərbaycanın yaradılışı deyəndə biz onun tarixinə gedəsi olsaq hansı tarixdə əsası qoyulduğunu götürürük.

Ayşən Vəli

Lalə Mehralı

Mədəniyyət zəhərlənməsi

Mədəniyyət yalnız insana xas xüsusiyyətdir. Yaradının "ən ali varlıq" deyib xəlf etdiyinə yeni. Təbiət mədəni ola bilməz, heyvanın mədəniyyətdən danışmaq olmaz. Mədəni olmağı pul ilə əlaqələndirmək, mədəniyyəti pula bağlamaq da olmaz. Qızıl bir unitazınızın olması, yeməyi 4-5 cür çəngəl-bıçaqla yeməyiniz, ən elit məkanlarda olmağınız, teatr-opera ilə maraqlanmağınız da mədəniyyət göstəricisi deyil. Kostyum geyinib hakim qarşısına çıxan cani mədəni görünə bilər, amma mədəniyyətli deyil. İçi yoxsul olan birindən mədəniyyətin qızıl qaydalarını da gözləyə bilmərik. Ruh çirkin, mənəviyyəti yoxsul olan ziyalı, savadlı, ədəb-ərkan qaydalarına zorakı əməl edənlər mədəniyyətli deyil, mədəniyyətli olmağa çalışsınlar.

Bəzən deyirlər yaxşılıq və gülüş yoluxucudur, birindən digərinə yoluxur. Məncə, mədəniyyətsizlik daha çox yoluxucudur. Hətta epidemiyadır. Əksi olsaydı bu qədər mədəniyyətsiz insanla eyni cəmiyyətdə yaşamazdıq, elə deyil? Mədəniyyətsizlik hər gün daha çox insana keçir, kütləvi zəhərlənmə gedir.

Sözsüz ki, sizin də üst qonşuluğunuzda eyvanında xalı çırpan, eyvanınıza siqaret kötüyü atan qonşularınız var. Şübhəsiz ki, içdiyi enerji içkisinin boş qutusu ilə yeridiyi yola atıb gedən insanları görmüsünüz. Şəksiz ki, ümumi tualetlərdəki mənzərənin siz də şahidi olmusunuz. Bütün bunları kim edir sizcə? Mədəniyyətli adamlar?

Hamı mədəniyyətlirdisə mağazada başqasının növbəsinə girənlər kimdir bəs? Ümumiyyətlə, növbə mədəniyyəti olmayıb ictimai nəqliyyat gözləyərkən başqalarının belinə minənlər bəs? İctimai yerlərdə at kimi fırxırıp burun deliklərindəki ifrazatı boşaldanlar, hayqırıp boğazındakı belğəmi səkiyə tükürənlər kimdir?

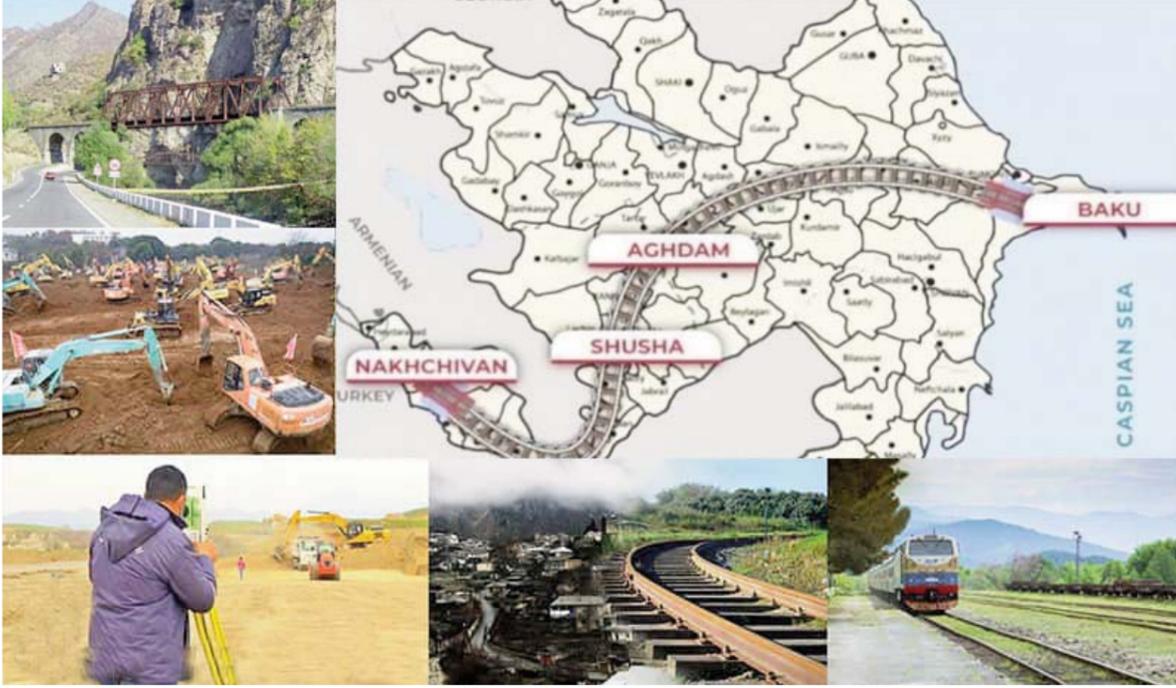
Hələ yollar...

Yollardakı vəziyyət, sadəcə, dəhşətdir. Zolaq dəyişdirərkən dönmə işıqlarını yandırmayanlar, qarşdakı avtomobillə öz aranda saxladığın distansiyaya dürtülənlər, piyada zolağından maksimum sürətlə keçənlər, üç avtomobilin yerləşəcəyi yerə bir avtomobil park edənlər, ən sağ zolaqdan sola dönlənlər, işıqforda dayananda siqnalı ayaqlayanlar... Onlar mədəniyyətlidir?

Birlikdə yaşamaq sivil cəmiyyətlərdə məcburi həyat tərzidir. Biz özümüzü bundan təcrid edə bilmərik. Çünki insanlar ehtiyaclıdırlar, birimiz digərinə ehtiyac dururuq. Mən yazını yazdım, amma dərc edilməsə nəyə yararır ki bu yazı? Deməli, nəşriyyatdakı işçiyə ehtiyacım var. Nəşriyyatdakı yazımı dərc etmək üçün elektrik enerjisinin təminatını həyata keçirənə ehtiyac duyacaq, olmasa nə edəcək? Acmısınız, yemək bişirmək üçün bazarlıq etməlisiniz, o qidalari satan olmasa nə edəcəksiniz? Demək ki, bir-birimizə ehtiyacımız var. Amma birlikdə yaşamaq üçün öhdəliklərimiz də var və o öhdəliklər bizi mədəni və ya mədəniyyətsiz insan olaraq iki cəbhəyə bölür. Siz hansı cəbhədə olmaqdan məmnunsunuz?

Mədəni olmaq və ya mədəni həyat sürmək, ilk növbədə, ailədən başlayır. Ailədə qazınan mədəni dəyərlər, əslində, cəmiyyətin avantaajıdır. Əgər bu dəyərlər ailə üzvlərindən başlayıb, zamanla cəmiyyət tərəfindən mənimsənilsə, bizi daha mədəni cəmiyyət gözləyəcək. Əksini düşünmək belə istəmirəm.

ZƏNGƏZUR DƏHLİZİ: Azərbaycandan Azərbaycana keçid

1 1988-1993-cü illərdə Ermənistan Azərbaycana qarşı tamah dişini qıçayanda və bir-birinin ardınca torpaqlarımızı işğal edəndə Naxçıvan üçün də olmazın çətinlikləri yarandı. Çünki muxtar respublikanın işğalı da düşmənin baş planında əsas yer alırdı. Başlanğıc olaraq artıq 88-89-cu illərdə Bakı-Naxçıvan qatarlarında hər gün yeni-yeni hadisələr törədilirdi. Qatarlar əvvəlcə daş yağışına tutulur, daha sonra isə gülləbaran edilirdi. Vaqonlar, pəncərələri deşik-deşik idi, yaxud da pəncərə şüşələri tamamilə qırılıb tökülmüşdü, yerinə nazik taxta lövhələr vurulmuşdu. Maşinistlər iki gündən bir döyülüb, təhqir edilirdi. Sərnişinlərin taleyi təhlükə altında idi və bu, ozamankı Azərbaycan rəhbərliyini əsla narahət etmirdi. Lakin naxçıvanlılar yenə də qatarlardan istifadə etmək məcburiyyətində idilər. Çünki paytaxt Bakıya bu nəqliyyat vasitəsi ilə gedib-gəlmək ucuz başa gəlirdi və odövrkü iqtisadiyyatı tənəzzülə uğramış ölkənin unudulmuş regionu olan Naxçıvanın əhalisi çox kasıb vəziyyətdə yaşadığı üçün həyatları təhlükə altında olsa da, bu nəqliyyatdan istifadə edirdilər.

Ermənistan ərazisindən Naxçıvana gələn elektrik enerjisi mütəmadi kəsilir, qaz kəməri partladılırdı. Nəticədə isə bu yerin əhalisi həftələrlə, aylarla işıqsız, qazsız qalır, qış aylarında Naxçıvanın sərt kontinental iqlimində soyuqdan donurdu. Elektrik enerjisinin kəsilməsi zavod, fabriklərin fəaliyyətinin dayanmasına, iş yerlərinin bağlanmasına, əhalinin aclıq, səfalətlə üzleşməsinə, xüsusilə isə informasiya blokadasına salınmasına səbəb olmuşdu. Əhali ölkədə olan hadisələrdən bixəbər yaşayırdı.

Prezident İlham Əliyev həmin günləri belə xatırlayır: "Mənim yadımdadır, 1990-cı illərin əvvəllərində atamın yanına gələrkən qaranlıq içində yaşayırdıq, biz özümüzü şam işığı ilə təmin edirdik. Ulu öndər Heydər Əliyev iş kabinetində neft lampasının işığında işləyirdi. Yeni biz o günləri yaxşı xatırlayıyıq.

Sonrakı illərdə Naxçıvanın vəziyyəti daha da ağırlaşdı. Çünki Ermənistan Azərbaycanın əzəli torpaqlarından muxtar respublikaya gedən quru yolu tamamilə bağlandı və Naxçıvan ağır blokada vəziyyətinə salındı. Qarabağın işğalı ilə yaşadığımız Naxçıvanın blokadasının yarılması, insanların acınacaqlı vəziyyətdən çıxarılması üçün Ulu Öndər əhəmiyyətli işlər həyata keçirdi. Bir sözlə, həmin dövrdə Heydər Əliyev Naxçıvanda olmasaydı, Naxçıvan tamamilə məhv olacaq, əhali isə olmağın müsbətləri ilə üz-üzə qalacaqdı.

Qarabağ 2020-ci ildə işğaldan azad edildi. Bu Zəfər Naxçıvanla bağlı

yol məsələsinə də yeni bir işıq saldı. Lakin baxmayaraq ki, aradan 4 ildən artıq vaxt keçir, Ermənistan hələ də 10 noyabr bəyannaməsində üzərinə götürdüyü öhdəliyə riayət etmirmir. Bu barədə yanvarın 28-də nəqliyyat məsələsinə həsr olunmuş müşavirədə Prezidenti İlham Əliyev də çıxışında bəhs edib: Yeni layihələr arasında Zəngəzur dəhlizini qeyd etmək istərdim. Zəngəzur dəhlizi layihəsi Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüşdür. İkinci Qarabağ müharibəsindəki Zəfərimizdən sonra bu məsələ beynəlxalq gündəliyə, beynəlxalq leksikona salındı və bu gün Zəngəzur dəhlizi artıq dünyada qəbul edilmiş ifadədir, qəbul edilmiş termindir. Əlbəttə ki, biz bu dəhlizin açılması üçün praktiki addımlar atırıq. Düzdür, Ermənistan tərəfi dörd ildən çoxdur ki, bu məsələ ilə bağlı qeyri-konstruktiv mövqe sərgiləyir, faktiki olaraq 10 noyabr kapitulyasiyasından sonra üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirmir. Orada açıq-aydın göstərilirdi ki, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat bağlantısı olmalıdır. Ermənistan isə buna əməl etmir, müxtəlif bəhanələr gətirərək, müxtəlif qeyri-real və cəfəng layihələri ortaya ataraq, sadəcə olaraq, beynəlxalq ictimaiyyətin fikrini çaşdırmaq istəyir, manipulyasiyalarla məşğuldur. Yəqin ki, siz də eşitmişiniz, dırnaqarası "Sülh kəsişməsi" layihəsini ortaliğe atıb və indi dünyada bir ölkə qalmayıb ki, o ölkəyə bu layihə təqdim edilmiş.

sin. Halbuki bu dırnaqarası layihənin Azərbaycansız iki qəpiklik də qiyməti yoxdur və biz bunu dəfələrlə Ermənistan tərəfinə müxtəlif kanallar vasitəsilə çatdırmışıq. Əgər siz bu layihəni doğrudan da həyata keçirmək istəyirsinizsə, ilk növbədə, Azərbaycana müraciət etməlisiniz. Çünki bizsiz bu, sadəcə olaraq, kağız parçasıdır, bizim şərtlərimiz isə ədalətlidir, beynəlxalq hüquqa əsaslanır və Ermənistanın özünün götürdüyü öhdəliklərinə əsaslanır. Ermənistan rəhbərliyinə bir daha məsləhət görürəm ki, 10 noyabr kapitulyasiya aktını diqqətlə oxusun və orada xüsusilə dediyim o bəndə diqqət yetirsin. Yenə də deyirəm, onların dırnaqarası layihəsi Azərbaycansız tamamilə əhəmiyyətsizdir. Sadəcə olaraq, vaxt uzatmaqla məşğuldurlar, beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaqla məşğuldurlar. Yenə də Azərbaycana qarşı müxtəlif dairələrdə çirkin kampaniyalar aparılmasına rəvac veriblər. Bunun nəticəsində faktiki olaraq bu günə qədər Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi - Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə bizim ən qısa və ən rahat bağlantımız yoxdur.

Düzdür, Naxçıvan Muxtar Respublikasının lazım olan ehtiyaclarını biz müxtəlif yollarla təmin edirik. İlk növbədə, İran İslam Respublikası ərazisindən yüklər və sərnişinlər gedir, digər imkanlarımız da var. Amma onlar iqtisadi cəhətdən daha əlverişsizdir və yol da uzandır. Prinsip etibarilə Gürcüstan, Türkiyə ərazilərindən də bu bağlantı yaradıla bilər, amma ən rahat yol və imkan olduğu halda, əlbəttə ki, bu məsələ prioritet təşkil edir. Bununla belə, biz görəndə ki, Ermənistan tərəfi yenə də özünü qeyri-səmimi aparır, İran İslam Respublikası ilə müvafiq razılaşma əldə edilmişdir və Ermənistanı baypas edən avtomobil körpüsünün tikintisi də, artıq bu layihə də icra edilir və yəqin ki, bu il tamamlanacaq.

Naxçıvanla bağlı doqquzuncu bənd

Qarabağ torpaqlarının işğalı ilə eyni zamanda başlanan Naxçıvan blokadası torpaqların azad olunması ilə də aradan qaldırılmalı idi.

Bizi TƏRSİNƏ çevirən dünya

MƏTANƏT

Vaxt var idi ki, biz yalnız doğru və düzgün olanı edirdik. Düzgün geyinirdik, düzgün qidalanırdıq, yerində danışıb, yerində güldürdük, özümüzü doğru necə olmalıdır, cəmiyyətdə elə aparırdıq. Lakin sonralar səmum, gilavar, xəzri də deyil, müasirlik adlı bir külək əsdi, bütün düz olanları özü ilə birlikdə harasa apardı. Qaldıq tərsinə həyatda. Əvvəlki abır-həyalı geyimlərimizdən, sağlam qidalanmağımızdan, böyük-küçük yanında, hətta küçədə, cəmiyyət arasında özümüzü necə aparmağımızdan çox az bir şeylər qaldı. Biz düz iken bir küləyin səmtimizi dəyişməsi ilə tərsinə çevrildik.

Hər il yanvarın 31-i "Dünya Tərsinə Günü" kimi qeyd olunur. Çox maraqlıdır... Bu gün qeyri-adi və əyləncəli şəkildə hadisələrə və rutinlərə qarşı çıxmaq imkanı təqdim edir. Normalda doğru olan şeylərin tərsini etmək, normal olmayan işləri görmək və ya arxa-arxaya yanaşmaq bu günün ruhuna uyğundur. Bu xüsusi gün insanları öz yaradıcılıqlarını ortaya qoymağa təşviq edir, onlara əyləncəli təcrübələr yaşamağa imkan verir və bir müddətlik gündəlik iş rejimlərini dəyişməyə imkan verir. İnsanlar qeyri-adi paltar geyir, yeməkləri tərs qaydada yeyir, normaldan fərqli istiqamətlərdə gəzər və ya tərs qaydada təşkil edilən fəaliyyətlərdə iştirak edə bilər. Eyni zamanda, bu gün yumoristik atmosferdə yumor hissini təşviq edir və insanları gündəlik həyatda baş verən hadisələrə fərqli prizmadan baxmağa dəvət edir.

Həqiqətən çox maraqlıdır, deyilmi? Lakin həmin "Dünya Tərsinə Günü"ne bu günün prizmasından baxılsa, düşüncəm ki, bütün dünya yığışar və bu günün adını "Dünya Düzünə Günü" olaraq dəyişər. Çünki tək bizdə deyil, bütün dünyada dünən dünəndə, ondan çox az nələrsə bu gündə qalıb. Elə ki, dünya müasirləşdi, ötən əsrləri, illəri arxada qoydu, hər şey də elə bununla dəyişdi. Yeni texnologiyalar- kompüterlər, smartfon telefonlar həyatımıza daxil oldu-olmadı, biz dəyişib ayrı adamlar olduq.

İnternet əsri ötən əsrləri əlimizdən aldı. Bir-birinin ardınca yaranan sosial şəbəkələr yeni məskənimiz oldu. Biz qaldıq həmin şəbəkələrdə, ta öz dünyamıza qayıtmağı unudduq. Elə orada qaldıqca da geyimlərimiz, qidalığımız da qaldı həyatımızın o üzündə. Ətəklərimiz dizdən, köynəklərimiz də göbəkədən bir qarış yuxarı qalxdı. Paltarlarımızın sinəsi, qolları tənə salındı. Kişilər qadın, qadınlar kişi geyimləri geyinməyə başladı: kişilər şalvarı genəltdi, qadınlar daraltdı. Kişilər örtülü, qadınlar açıq geyinməyə başladı. Şalvarların dəbi buddan başlayıb topuğa qədər ara-ara yarıqlar oldu. Naməhəmə yerlər bayırda qaldıqca "çox dəbliyik",- dedik, özümüzü fəxr etdik. Göbəyi, sinəsi görünməyənlərə "kəndçi" dedik. Saçı üç rəngdə, corabının hər tayı ayrı rəngdə, estetik əməliyyatları olmayana dəbsiz dedik...

Nənə-analarımızın min bir dadda yeməkləri "McDonalds"ların, "KFC"lərin güdazına getdi. Evlərdə qazan asıb yemək bişirən az-az adam qaldı. Liftlər bina sakinlərindən çox evlərdə yemək daşıyan kafe-restoran işçilərinə, "Wolt"lara xidmət etməyə başladı.

Toy, yas mərasimlərinə, bayramlara xas adətlər unudulmağa başladı. Toylar əndazədən çıxdı, əvvəlki şənlikli toylardan əsər-ələmət qalmadı. Yaslar görkəmini dəyişib qonaqlıq məclislərinə çevrildi. Toya bir evdən bir adam gəldi, pula görə. Yasa bir evdən hamı gəldi, pulsuzdur, deyər...

Bayramlarda kəndlərdə yaşayan valideynləri gedib görməyə, əllərindən öpməyə lüzum görmədi insanlar artıq. "Görüntülü mümkündür də",- deyib başladılar ölkənin bu başından o başı ilə danışmağa, doğmalarını təbrik etməyə, onlayn bayramlaşmağa...

Fərqi nə varsa, Novruz tonqallarının qiğılıcımaları da əvvəlki kimi səməyə deyir. Əvvəlki kimi tonqal başına hər evdən hər kəs də toplaşmır. 3-5 nəfər olar, ya olmaz tonqal başında. Əvvəlki şaqraq gülüşləri, çal-çağırılı mərasimləri, papaqatmaları, qulaq falına çıxmaları dünəndə qoyub bu günə gəldik.

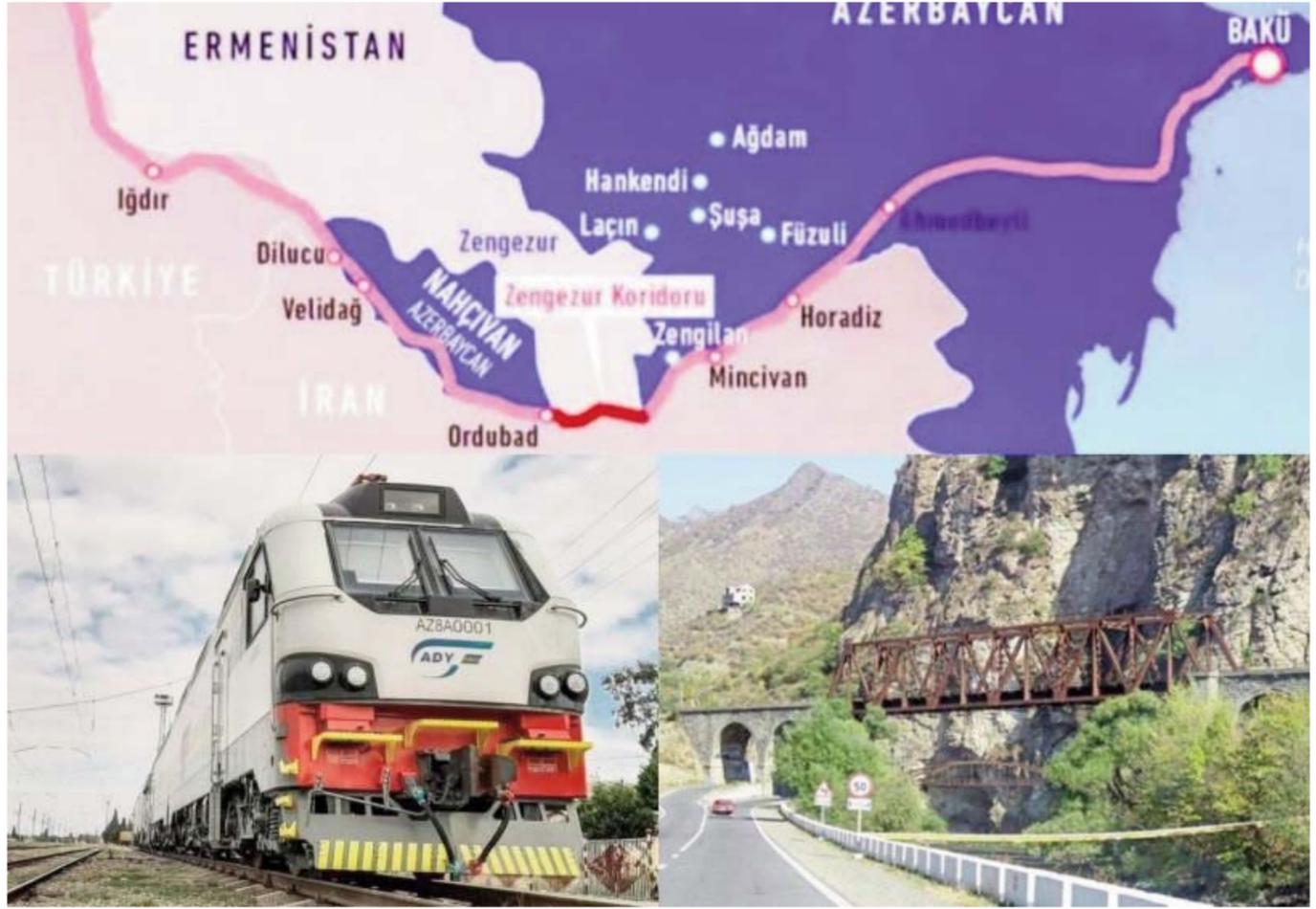
Uşaqlarımızı oynamağa, gəzməyə aparmağı da dünəndə qoyduq. Onları evdə ya kompüterlərin arxasında, ya televizorun önündə əyləşdirdik, ya da əllərinə telefon verib bir küncə sıxışdırdıq ki, səsləri çıxmasın. "Yeddi daş", "Qovala qaç", "Bənövşə"ni pleysteyşinlərdəki vahiməli oyunlarla (hansı ki, övladlarımıza qəddarlıq, vəhşilik təbliğ edir) əvəzləşdirdik...

Günlərlə danışmaq olar tərsinə çevirdiyimiz belə gündəlik həyat hadisələrindən. Belə isə dünya 31 yanvarı nə üçün Tərsinə Günü kimi qeyd edir? Gərəkdir ki, 365-i tərsinə çevirən bizlər 31 yanvarı dəyişib Düzünə Günü kimi qeyd edək və bəlkə dünəndə qoyduqlarımızı ilin birçə günü yada salıb yenidən qaytarı bilək. Ümidvarıq ki, dünya bu günün əsl mahiyyətinə ötəri bir nəzər salar. TƏRSİNƏ DÜZÜNƏ çevrilər...

Naxçıvan da Qarabağ torpaqları kimi, həsrət qaldığı anası Azərbaycanın qoynuna sığınmalı, uzun illərin həsrəti sona yetməli idi. Çünki həm Qarabağ, həm də Naxçıvan üçün günahkar Ermənistan idi. Azərbaycanın böyük Zəfəri ilə əslində onlar Naxçıvanla bağlı 10 noyabr Bəyanatındakı doqquzuncu bəndə üzərinə öhdəlik götürmüşdü.

Bəyanat qəbul edilən gün ölkə Prezidentinin xalqa müraciətindən: "Doqquzuncu bənddə göstərilir ki, bölgədəki bütün iqtisadi nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir və tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası təmin ediləcək. Bu 9-cu bənd sifət mənim təkidim nəticəsində Bəyanata salınmışdır. Çünki müzakirə olunan, uzun illər müzakirə olunan sülh planında belə açıq-aydın müddəə yox idi.

Yeni nəzərə alınır ki, bütün kommunikasiyalar açılacaqdır və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın əsas hissəsini birləşdirən dəhliz haqqında söz getmirdi. Hesab olunurdu ki, bu ümumi ifadə bunu ehtiva edir. Burada isə konkret göstərildi ki,

Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın əsas hissəsi arasında dəhliz yaradılır və bu dəhlizin təhlükəsizliyini Ermənistan yox, Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir. Yəni bu dəhliz tam təhlükəsiz olacaq. Eyni zamanda, ikinci məsələ - tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası - bu məsələni tam və gələcəyə hesablanmış çərçivədə həll etmək üçün əlavə də bənd salındı. Yeni bu nə deməkdir? O deməkdir ki, iki dəhliz olmalıdır. Əgər lazımsa, iki dəhliz olmalıdır. Bu, bizim tarixi nailiyyətimizdir. Biz Naxçıvanı həm mühasirədən çıxarıyıq, eyni zamanda yeni bir nəqliyyat damarını açırıq. Deyə bilərəm ki, bütün ölkələr buradan ancaq faydalanacaq. Azərbaycan öz ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanla birləşir".

Nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə dövlətimizin başçısının qətiyyətli fikirləri bu məsələnin ciddiliyini bir daha ortaya qoydu və Ermənistanı yeni bir mesaj verdi, tarixi həqiqətləri xatırlatdı: İkinci körpü də inşa ediləcək, artıq Naxçıvan Muxtar Respublikasında. Birinci körpü Zəngilan rayonu ərazisində inşa edilir. Beləliklə, Ermənistan bundan sonra da dalan ölkə kimi davam edəcək və onların tranzit ölkəyə

çevrilmə arzuları elə onların gözlərində qalacaq. Özləri daha çox itirəcəklər, nəinki biz. Ona görə bu məsələ diqqət mərkəzində olacaq və həm beynəlxalq müstəvidə, həm Ermənistanla ikitərəfli təmaslar əsnasında biz daim bir məsələni qeyd edirik ki, Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid olmalıdır. Heç bir yoxlamadan keçmədən, heç bir maneə ilə üzleşmədən Azərbaycandan Azərbaycana rahat və azad keçid olmalıdır. Bu, bizim tələbimizdir və nəzərə alsaq ki, Qərbi Zəngəzuru sovet hakimiyyəti bizim elimizdən 1920-ci ilin noyabrında alıb və Azərbaycan xalqına qarşı cinayət törədib, bu, birinci və sonuncu cinayət deyildi. İkincisi, ondan sonra ardıcılıqla əgər getsək, cinayət dırnaqarası "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti"nin Azərbaycan ərazisində yaradılması idi. Ondən əvvəlki cinayət ermənilərin çar Rusiyası tərəfindən Azərbaycan ərazisinə köçürülməsi idi.

Ondən əvvəlki cinayət Qarabağ xanının öldürülməsi idi, hansı ki, zəmanət verilmişdi ki, o, öz rəhbərliyini Qarabağda icra edəcək və XX əsrin digər cinayətləri də göz önündədir. Xocalı soyqırımı, 20 Yanvar və torpaqlarımızın 1990-cı illərin əvvəllərində işğalı. Yəni, biz bunu unutmamışıq, Azərbaycan xalqı bunu unutmayıb. Biz Zəngəzuru unutmamışıq və unutmayacağıq. Yəne də deyirəm, bizim Ermənistanı ərazi iddiamız yoxdur. Ancaq Ermənistan öz üzərinə götür-

düyü öhdəlikləri yerinə yetirərək Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid verməlidir.

Zəngəzur dəhlizi Naxçıvanın blokadasına son qoyacaq

2020-ci ilin payızında, 44-cü gündə Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə İkinci Vətən müharibəsi qələbə ilə nəticələndi. 10 noyabrda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Res-

publikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin imzaladıqları Bəyanat isə ondan bir gün öncəki qələbənin üzərinə bir qələbə də əlavə etdi. Ermənistan kapitulyasiya aktını imzalamaqla təslim olduğunu bildirdi. Beləliklə, Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları döyüşsüz, itkisiz Azərbaycana qaytarıldı. Bəyanatın 9-cu bəndi isə Naxçıvanın blokadadan çıxması üçün cənab İlham Əliyevin təkidi ilə bir maddə olaraq sənədə salındı.

Həm nəqliyyat, həm də elektrik enerjisi üçün nəzərdə tutulmuş bu dəhlizdən Ermənistan ağılsızlığı ucbatından kənarda qala bilər. Kimlərsə dəstəyi olmadan var olmadığı ötən illər ərzində sübuta yetən işğalçı dövlətin dəhlizdən də özünü məhrum edər-

publikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin imzaladıqları Bəyanat isə ondan bir gün öncəki qələbənin üzərinə bir qələbə də əlavə etdi. Ermənistan kapitulyasiya aktını imzalamaqla təslim olduğunu bildirdi. Beləliklə, Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları döyüşsüz, itkisiz Azərbaycana qaytarıldı. Bəyanatın 9-cu bəndi isə Naxçıvanın blokadadan çıxması üçün cənab İlham Əliyevin təkidi ilə bir maddə olaraq sənədə salındı.

Baxmayaraq ki, Ermənistan bəyannamədə üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməkdən hələ də boyun qaçırır, lakin buna baxmayaraq Naxçıvanı ölkə ilə birləşdirəcək dəhlizin açılması üçün xeyli vaxtdır ki, tədbirlər görülür.

Zəngəzur dəhlizi layihəsinin həyata keçirilməsi bütün region üçün əlverişli xarakter

sə, tarixi bir peşmanlıq yaşayacağı sözsüzdür.

Bu, bir reallıqdır ki, Zəngəzur dəhlizi açılacaq və Naxçıvan blokadası tamamilə sənə çatacaq. İllərlə bu blokadanın yarılmaması üçün can-başla çalışan ermənilərin əllərindən gələni etmələrinə rəğmən dəhliz açılacaq. Dövlətimizin başçısının dediyi kimi, bu layihə gündəlikdə qalmaqdadır və həyata keçirilməyənədək gündəlikdə qalacaq. Və dövlətimizin başçısının iki gün öncə vurğuladığı fikirlərini bir daha xatırlayaq: Biz Zəngəzuru unutmamışıq və unutmayacağıq. Yəne də deyirəm, bizim Ermənistanı ərazi iddiamız yoxdur. Ancaq Ermənistan öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirərək Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz keçid verməlidir.

Mətanət Məmmədova

Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət nəticəsində ölkəmizlə dünya dövrləri arasında münasibətlər daha da sıxlaşır, iqtisadi, mədəni, siyasi münasibətlər müstəvisində uğurlar əldə olunur. Dünyanın bir çox ölkələri ilə yanaşı, Azərbaycanla İsrail arasında əlaqələr də yüksələn bir xətlə inkişafdadır. İki ölkə arasında münasibətlərin inkişafına dövlət başçılarının görüşləri təkan verir. Azərbaycan Cənubi Qafqazda İsrailin strateji tərəfdaşdır və Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkələrdən biri olub. Ölkələrimiz arasında sıx, etibarlı və hər iki tərəf üçün faydalı əməkdaşlıq mövcuddur. İsrail-Azərbaycan münasibətləri strateji xarakter daşıyır, dövlətlərarası, siyasi və hərbi-texniki tərəfdaşlıq isə ən yüksək səviyyədədir.

Azərbaycanlılarla bu ölkədə yaşayan yəhudi icması arasında qədim dostluq və qaradaşlıq əlaqələri mövcuddur. Müxtəlif ölkələrdən olan yəhudi mənşəli qonaqlar, həmçinin İsraildən Azərbaycana gələn müsafirlər və diplomatlar qeyd edirlər ki, bu diyarda antisemitizm yoxdur və yəhudilərə dost münasibəti göstərilir. 2600 ildən çoxdur ölkədə yaşayan Azərbaycanın Yəhudi icması heç bir zülmə, qırğına və ya yerli əhali tərəfindən digər nifrət təzahürlərinə məruz qalmayıb. Azərbaycanla İsrail arasındakı münasibətlərdə ən vacib aspektlərdən biri təbii ki, ölkəmizdə yaşayan yəhudi icmasıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iki ölkə arasında qarşılıqlı münasibətlərin inkişafında yəhudi icmasının rolunu dəfələrlə qeyd edib. Azərbaycan dövlətinin başçısının çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, Azərbaycan və yəhudi xalqları əsrlər boyu sülh və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayıb, ölkələrimiz arasında bu dostluq və qaradaşlıq münasibətləri bu gün də davam edir.

YƏHUDİ İCMASI ÜÇÜN TƏHLÜKƏSİZ SİĞİNACAQ VƏ VƏTƏN

Azərbaycanın yəhudi icması ikitərəfli münasibətlərimizin möhkəmlənməsinə fəal kömək edir. Azərbaycan 2 min ildir yəhudi icması üçün təhlükəsiz sığınacaq və vətəndir. Yəhudi icması antisemitizmin olmadığı bu ölkədə o vaxtdan yaşayıb və yaşayır. Hazırda Azərbaycanda 7 sinaqoq, 2 yəhudi ibtidai məktəbi, 3 bağça və 1 "Yeşiva" fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın müasir mənzərəsinə baxsaq görərik ki, ölkəmiz yəhudilərin, müsəlmanların və xristianların yan-yana ibadət etdikləri məkandır. Azərbaycanda bütün dini konfessiyaların nümayəndələrinin öz dini etiqadlarını, ayinlərini sərbəst və bərabər şəkildə yerinə yetirmək imkanları var və ölkədə məscidlərlə yanaşı, pravoslav, katolik, alban kilsələri və sinaqoqları fəaliyyət göstərir. Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyası, Azərbaycan Yəhudiləri dini icması, Avropa Yəhudilərinin Bakı dini icması, Bakı şəhəri Dağ Yəhudiləri dini icması, Bakı Krişna Şüuru dini icması, "Yeni həyat" Xristian İncil dini icması, Bakı şəhəri "Molokan ruhani-xristian" dini icması, Azərbaycan Respublikasının Alban-Udi Xristian dini icması, Gürcü Yəhudilərinin Bakı dini icması, Xilaskar Yevangelik Lüteranların Bakı dini icması və s. onlarla belə qurumlar hər bir millətə ruslara, molokanlara, yəhudilərə, tatlara, saxurların, udilərin sərbəst yaşama və dinc həyat tərzini sürməsi üçün geniş imkanların yaradıldığını göstərir. Ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında iştirak üçün hamı, dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq tam bərabər hüquqa malikdir.

DIALOQ VƏ MƏDƏNİ ÇEŞİDLİLİYƏ DƏSTƏK

"Azərbaycanda tarixən olduğu kimi bu gün də müxtəlif dinlərin və konfessiyaların, o cümlədən yəhudi icmasının nümayəndələri dostluq, əmin-amanlıq və harmoniya şəraitində yaşayırlar". Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 27-də İsrail İqtisadi Forumunun həmtəsisçisi və İdarə Heyətinin üzvü Conatan Misneri qəbul edərkən bildirib. Dövlətimizin başçısı

Azərbaycanın dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqinə töhfəsi

Prezident İlham Əliyev: "Yəhudi icmasının nümayəndələri dostluq, əmin-amanlıq və harmoniya şəraitində yaşayırlar"

qeyd edib ki, bu, xalqımızın həyat tərzini olmaqla yanaşı, eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi siyasətin tərkib hissəsidir: "Azərbaycan öz təcrübəsindən çıxış edərək dünya səviyyəsində də dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqində mühüm rol oynayır, bundan sonra da öz töhfəsini verməkdə davam edəcək". Əlbəttə ki, xalqımızın çoxəsrlik tolerant, mehriban birgə yaşama mədəniyyəti dünya sivilizasiyaları arasında münasibətlərin tənzimlənməsi və inkişafında nümunədir. Azərbaycan dövləti tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər beşəriyyətin təhlükəsiz gələcəyi və birgə yaşama ənənələrinə, dialoq və mədəni çeşidliliyə dəstəyin bariz nümunəsidir. Bu gün ölkəmizdə müxtəlif dini konfessiyalar fəaliyyət göstərir. Ölkəmizdə mövcud olan dini icmaların fəaliyyətinə hərtərəfli şərait yaradılıb və heç vaxt ölkəmizdə dini və milli zəmində qarşıdurma, xoşagəlməz hal baş verməyib. Azərbaycanda tolerantlıq mühitindən söz açarkən ilk növbədə ölkəmizdə hökm sürən siyasi sabitliyi, sosial və iqtisadi inkişafı vurğulamalıyıq. Müxtəlif dillərdə danışan, müxtəlif dinləri təmsil edən insanlar əmin-amanlıq və qarşılıqlı hörmət şəraitində bir ailə kimi yaşayırlar. Ölkəmizdə müxtəlif inanc sahiblərinin bir-birlərinin dininə hörmətlə yanaşmaları dünya ictimaiyyəti üçün nümunədir. Qonaqlar Azərbaycanda tarixən yəhudi icmasının nümayəndələrinin dinc şəraitdə yaşamaqları üçün yaradılmış şəraitə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıqlarını bildiriblər.

QIRMIZI QƏSƏBƏ - DÜNYADA İSRAİLDƏN SONRA DAĞ YƏHUDİLƏRİNİN YİĞCƏM ŞƏKİLDƏ YAŞADIĞI YEGANƏ UNİKAL MƏKAN

Azərbaycanın əsl qurur yeri olan Qırmızı Qəsəbə bütün dünyada İsraildən sonra dağ yəhudilərinin yığcam şəkildə yaşadığı yeganə unikal məkandır. Azərbaycanda yaşayan yəhudilərin Şabat bayramınının Qırmızı Qəsəbədə keçirilməsi həqiqətən də buranın onlara doğma diyar olmasından xəbər verir. Burada ayrı-seçkilik kimi hallardan əsər-əlamət yoxdur. Onlar burada sülh şəraitində xoşbəxt yaşayırlar. Odlar diyarında yəhudilər və müsəlmanlar əsrlər boyu dinc yanaşı və harmonik həyat sürürlər. Azərbaycan özünün tolerantlıq nümunəsi ilə dünyada mövcud olan bütün stereotipləri məhv edir. Azərbaycan nümunəsi göstərir ki, əsas dinlərin - iudaizm, xristianlıq və islam dinlərinin nümayəndələrinin

qarşılıqlı hörmət əsasında harmonik inkişaf etmələri üçün bu cür dinc yanaşı yaşamaq mümkündür. Qonaqlar ölkəmizə səfər çərçivəsində, həmçinin Quba rayonuna da gedəcəklərini və oradakı yəhudi icmasının yaşayış şəraiti ilə yerində tanış olacaqlarını bildiriblər. Qeyd edək ki, ümumiyyətlə, Quba çoxmillətli rayondur, burada 20-dən artıq azsaylı xalq yaşayır. Onların 79 faizini azərbaycanlılar, 9 faizini tatarlar, 6 faizini ləzgilər, 1,8 faizini yəhudilər, 1,4 faizini türklər, 1,4 faizini xıralıqlılar və 1,2 faizini digər xalqların nümayəndələri təşkil edir. Qubadakı Qırmızı Qəsəbədə çayın bir sahilində sinaqoqlar, o biri sahildə məscidlər fəaliyyət göstərir. Bu fakt Azərbaycanda multikulturalizm və tolerantlıq ənənələrinin mövcudluğunun sübutudur. İnkark olunmaz faktdır ki, bu gün Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında xristian, yəhudi etiqadlı vətəndaşlar yaxından iştirak edir, töhfələrini verirlər.

ƏLAQƏLƏRİN İNKİŞAFINDA VƏ MÖHKƏMLƏNMƏSİNDƏ SİYASİ VƏ İQTİSADI MARAQLAR

Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş torpaqlarına səfər etdiklərini vurğulayan qonaqların həmin ərazilərimizdə qısa müddətdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işlərinin onlara böyük təəssüratlar bağışladığını qeyd ediblər. Bu səfər çərçivəsində dünyanın müxtəlif ölkələrindən çoxsaylı yəhudi iş adamlarının ölkəmizə gəldiyini deyən qonaqlar Azərbaycanın biznes və investisiya üçün cəlbedici ölkə olduğunu vurğulayaraq, milli təhlükəsizlik, səhiyyə, kənd təsərrüfatı, informasiya texnologiyaları, turizm və s. sahədə sıx əməkdaşlıq var. Azərbaycanda çoxsayda İsrail şirkətləri fəaliyyət göstərir. Təbii ki, bu əlaqələr - iki ölkə arasındakı münasibətlər qarşılıqlı hörmətə və razılığa əsaslanır. Bildiyimiz kimi, İsrail və Azərbaycan arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq daim inkişaf edir. Stokholm Beynəlxalq Sülh Tədqiqatları İnstitutunun məlumatına görə, 2017-ci ildə Azər-

baycan İsraildən daha çox silah alan üçüncü ölkə olub (137 milyon dollar dəyərində). İsrail-Azərbaycan münasibətləri bütün sahələrdə demək olar ki, əhatə edir.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, 1993-cü ilin avqustundan İsrailin Azərbaycanda səfərliliyi fəaliyyət göstərir. Mövcud əlaqələrin inkişafında təbii ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri var. Azərbaycanın sülhsevər və çoxmillətli ölkə olduğunu çıxışlarının birində qeyd edən Ulu Öndər Heydər Əliyev yəhudilərin əsrlər boyu burda azərbaycanlılarla dost və mehribancasına yaşadığını bildirmişdir: "Yəhudilər azərbaycanlılarla birlikdə Azərbaycanda əsrlər boyu dostluq, mehribanlıq şəraitində yaşayıblar. Yəhudilər Azərbaycanın tam bərabər hüquqlara malik vətəndaşlarıdır və Azərbaycan onlar üçün doğma vətəndir. Bunların hamısı bizim əməkdaşlığımız üçün yaxşı imkan yaradır".

BEYNƏLXALQ MÜSTƏVİDƏ AZƏRBAYCAN NÜMUNƏSİ

44 günlük Vətən müharibəsində də Azərbaycanda yaşayan bütün millətlərin nümayəndələri bir yumruq olaraq birləşdi. Cənab Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, "Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların nümayəndələrinin hamısı bir nəfər kimi ölməyə getməyə hazır idi, ölməyə gəldirdi, azad edilmiş torpaqlarda bayrağımızı qaldırırdı. Bu, bizim böyük üstünlüyümüzdür. Bu istiqamətdə həm ölkə daxilində, həm beynəlxalq müstəvidə bu gün Azərbaycan nümunəvi davranış göstərir. Əsas məsələ odur ki, bütün Azərbaycan xalqı tərəfindən, Azərbaycanda yaşayan bütün etnik qruplar tərəfindən bu siyasət dəstəklənir. Bu, bizim gücümüzü artırır və bundan sonra gələcək nəsillər də məhz belə yaşamaqlıdır, əminəm ki, belə yaşayacaqlar".

Bu gün ölkəmizdə bütün tarixi dini abidələr dövlət tərəfindən qorunur, eyni zamanda, dövlət vəsaiti hesabına bərpası təmin edilir. Təbii ki, müsəlman məbədləri ilə yanaşı, pravoslav, katolik, alban kilsələrinin, sinaqoqların tikintisi, təmiri də həyata keçirilib ki, bu da Azərbaycanda dini tolerantlığın nümunəsidir. Azərbaycanda yüzillər boyu bərqərar olmuş tolerantlıq mühiti XIX əsrin əvvəllərində ölkəmizə köçürüldükləri ilk vaxtlardan alman mühacirlərinin yerli əhali ilə qısa müddətdə dərin ünsiyyət qurmasına əlverişli zəmin yaradıb. Almanların Azərbaycana ilk kütləvi köçü isə 1819-cu ilə təsadüf edir. Həmin ilin yayında Tiflisdən Azərbaycanın Yelizavetpol qəzasına köçən 194 alman ailəsi Şamaxor (indiki Şəmkir) yaxınlığında iki koloniyaya salıblar. Sonralar Gədəbəy, Şamaxı, Bakı, Şəmkir ərazisində də alman lüteran kilsələri tikilib istifadəyə verildi. Bakıda - 28 May küçəsində yerləşən alman kilsəsi - Kirxa da onlardan biridir. Azərbaycanda yaşayan alman icması hər bazar günü bu kilsəyə gəlib, öz dualarını oxuyur, ibadət edir və söhbət aparırlar.

Göründüyü kimi, Azərbaycan tolerant, mehriban birgə yaşama mədəniyyəti baxımından artıq dünya üçün bir nümunədir. Tarixən müxtəlif xalqların və dinlərin arasında qarşılıqlı hörmətə və etimada əsaslanan səmimi dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin ölkəmizdə mövcudluğu yüksək tolerantlıq ənənələrinin formalaşdığı dünyəvi, çoxmillətli və çoxkonfessiyalı dövlət kimi təqdim edir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

“Seçkilər növbəti demokratiya hadisəsi kimi yadda qaldı”

“Azərbaycanda 29 yanvar 2025-ci ilə təyin edilmiş növbəti bələdiyyə seçkiləri başa çatdı”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Hikmət Babaoğlu deyib. O bildirib ki, bu, yerli özünüidarəetmənin daha səmərəli təşkili baxımından yeni bir mərhələ kimi yadda qalacaqdır: “Çünki seçkilərdən öncə bələdiyyələrin statusu haqqında qanunda dəyişiklik edilmişdi. Bu, “Bələdiyyələrin statusu haqqında” və “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarət haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə idi. Bələdiyyələr Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə, “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və özlərinin nizamnamələrinə əsasən təşkil edilən, bələdiyyə üzvlərindən ibarət olan seçkili yerli özünüidarə orqanlarıdır. Qanuna görə onların sayı optimallaşdırılmışdı, maliyyə mənbələrinin və imkanlarının artırılması ilə bağlı müddəalar nəzərə alınmışdı. Bütün bunlar önümüzdəki mərhələdə bələdiyyə fəaliyyətinə, onun

funksionallığına yeni keyfiyyət ünsürləri qazandırmışdır. Ona görə də biz bələdiyyə seçkilərində xeyli canlanma müşahidə etdik. MSK-nın açıqlamalarına görə heç bir xüsusi qanun pozuntusuna rast gəlinmədi. Nəticə etibarilə seçkilər başa çatdı. Azərbaycanda seçkilər vasitəsilə təşkil olunan idarəetmə orqanlarından biri bələdiyyələr

dir. Spesifik bir idarəetmədir. Onun fəaliyyəti birbaşa vətəndaşların məmnunluğuna hesablanır. Xüsusilə yerli səviyyədə vətəndaşların xidməti və idarəetmə fəaliyyətini həyata keçirir. Ona görə də bələdiyyə seçkilərinə diqqət yüksək səviyyədədir. Sevinirik ki, bu seçkilər növbəti demokratiya hadisəsi kimi yadda qaldı”.

"Azərbaycan gəncliyə önəm verən nadir ölkələrdəndir"

“2 fevral Gənclər gününün yaradıcısı Heydər Əliyevdir. O 1996-cı il 2 fevral tarixində gənclərlə böyük görüş keçirdi və Ulu Öndər Azərbaycan gəncləri qarşısında bir saatdan çox çıxış etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan gəncliyinin gələcək fəaliyyətini, gələcəyə baxışını, cizgilərini cizmiş oldu və 1997-ci ildə 2 fevral gününü “Azərbaycan gənclər günü” kimi qeyd edilməsi ilə bağlı sərəncam imzaladı. Amma gənclərə qayğı, diqqət, onların fəaliyyətini olan strategiyanın təməli 1994-cü ildə yaradıldı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan Respublikasında hakimiyyəti dövründə yaratdığı ilk nazirlik Gənclər və İdman Nazirliyi oldu. Nazirliklərin içində ilk olaraq bu nazirliyin yaradılması Ulu Öndərin Azərbaycan gəncliyinə, gələcəyinə baxışı özündə əks etdirirdi. Heydər Əliyevin bu siyasətini cənab Prezident İlham Əliyev

uğurla davam etdirdi və ölkə başçısının müvafiq sərəncamları ilə bir neçə Azərbaycan gəncliyi üçün proqramlar, Azərbaycan gəncliyinin milli strategiyası barəsində qanunlar qəbul edildi”. Bu sözləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov SİA-ya açıqlamasında deyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan dünyada nadir ölkələrdən biridir ki, gəncliyə bu qədər önəm verilir: “Həmçinin Azərbaycanda gənclər fondu yaradıldı və bu fond gənclərin fərdi layihələrini özlərinin təsdiq etmələri üçün onlara dövlət dəstəyinin, eyni zamanda gənclərin ideyalarının dəstəklənməsi üçün onlara fondan istifadə edilməsi şəraitinin yaradılması, dövlət vəzifələrində irəli çəkilməsi, milli ruhda, milli mənəvi dəyərlərimizə hörmət uğrunda, vətənpərvərlik, vətəndaşlıq tərbiyəsində, onların həyatımızın bütün sahələrindəki fəaliyyətlərində dövlətin dəstəyi

dediklərimizə bariz nümunədir.

Vətənpərvər böyüyən Azərbaycan gəncliyi, 44 gün vətən müharibəsində öz sözünü bütün dünyaya dedi. Onlar öz qəhrəmanlığını, şücaətini, torpağını sevmək, ustad dərslərini bütün dünyaya göstərmiş oldu və torpağa bağlılıq, milli ruhda tərbiyə Azərbaycan gəncliyinin bugünkü müasir simasıdır. Gənclərimiz həm təhsildə, həm idmanda, həm də mədəniyyət incəsənət, elm və digər sahələrdə bugün çox şərəflə ölkəmizi təmsil edirlər. Təbii olaraq öz bünövrəsini 1994-cü ildən bəri və 1997-ci ildə imzalanan sərəncamla 2 fevralı öz bayramları kimi qeyd edən Azərbaycan gəncləri bugün qürurudur”.

Deputat həmçinin bildirib ki, bugün Azərbaycan gəncliyi ölkə başçısının ətrafında yumruq halında birləşmiş haldadır, onlar üzərində olan məsuliyyəti yaxşı dərk edir: “Azərbaycan gəncləri yalnız meydanı, idman binalarında yox, elm, bilik olimpiyadalarında da, təhsildə də yeni innovasiyaların ölkəmizə gətirilməsində, onun istifadə olunmasında da öncül yerdəndirlər. Düşünürük ki, 2 fevral Gənclər günü Azərbaycan gənclərinin haqq etdiyi bayramdır və Ulu Öndərin gəncliyimizə bəxş etdiyi bu bayram nə qədər Azərbaycan gəncliyimiz var olduqca daim qeyd olunacaq. Bu yalnız 2 fevralda yox, Azərbaycan gəncliyi hər zaman dövlətin ölkə başçısının onlara göstərdiyi etimadı doğrultmaq üçün var gücləri ilə çalışacaqlar”.

Keyrənsə Piriyeva

Elcin Bayramlı

Evimizi niyə və necə yırıyıq?

FAKTLAR VƏ RƏQƏMLƏR

Tarixi faktlar və bugünkü elmi araşdırmalar göstərir ki, Yer planeti keçmiş əsrlərdə indikindən dəfələrlə daha gözəl, daha təbii, daha sağlam olub. Lakin son son əsrlərdə biz insanlar dünyamızı məhv etmək yarışına çıxmışıq. Sadəcə, bəzi rəqəmlərə baxmaq kifayətdir ki, həyata keçirilmiş cinayətin miqyasını dərk edə bilək.

2 əsr əvvələdək bütün quru səthinin 60%-i meşə ilə örtülmüşdü. Hazırda isə bu göstərici 30%-ə enmişdir. İldə 100 kvadrat km meşə məhv edilir. 1940-cı illərin sonlarından bu yana dünyadakı rütubətli ekvatorial meşələrin yarısı məhv olub. Son 50 il ərzində insan meşələrin 70%-ni məhv edib. Qalan 30% isə hissə-hissə parçalanıb və məhv olmaq təhlükəsi altındadırlar.

Şumluq torpaqların genişləndirilməsi (yağ istehsalı məqsədilə əkilən palma plantasiyaları da daxil olmaqla) meşəsizləşmənin əsas amillərindən (təqribən 50 faiz) birincisidir. İkinci əsas səbəb örüş sahələridir (38,5 faiz).

Dünyadakı meşələr hər il atmosferdən 2 milyard tondan çox karbon qazını udur və onu oksigenə çevirir.

Heyvanların və bitkilərin təxminən 80 faizi meşələrdə yaşayır. Bütün quru heyvan növlərinin təxminən 50%-i meşələrdə yaşayır. Meşələrsiz həyat mövcud ola bilməz. Ona görə də, bəzi ölkələrdə süni meşələr salınır, qırılmış meşələrin bərpası yolla axtarılır.

Tədqiqatçılar baxış keçiriblər. Amerikada və Qərbi Afrikada 2200 ərazidə əkinçilik üçün məhv edilmiş və sonra tərk edilmiş meşə əraziləri tədqiq edilib. Məlum olub ki, meşələr 10 ildən də az müddətdə bərpa olunmağa başlayır. “Science” elmi jurnalındakı məlumata görə təxminən 100 il ərzində məhv olunmuş meşələr tam olaraq əvvəlki vəziyyətinə qayıda bilər.

Bu yaxınlarda Braziliyadakı alimlər meşələrin həm təbii yolla bərpasını, həm də insanların iştirakı ilə bərpasını tədqiq ediblər. Bu tədqiqatın nəticəsi ilə bağlı “National Geographic” jurnalında deyilir: “Tədqiqatçılar ağac əkməyin vacib olmadığını biləndə çox sevindilər”. Araşdırmalar nəticəsində məlum oldu ki, müşahidə olunan ərazilərdə heç bir ağac əkilmədən cəmi 5 il ərzində təbii yolla ağaclar əmələ gəlib.

Hazırda dünya üzrə meşə örtüyünün sahəsi 4 milyard hektardır. Bunun 809 milyon hektarı Rusiya Federasiyasının, 478 milyon hektarı Braziliyanın, 310 milyon hektarı Kanadanın və 303 milyon hektarı ABŞ-nin payına düşür.

Problem tək meşələrlə bağlı deyil, digər təbii resurslarla bağlı da vəziyyət ağırdır. Son 100 ildə 45 min göl məhv edilib. Hər il kimyəvi sənaye 100 milyon ton 70 000 fərqli birləşməni təbiətə atır və hər il də bu assortimentin sayına 1000 yeni birləşmə əlavə olunur. Bu kimyəvi məhsulların yalnız az bir qismi insan və təbiət üçün zərərli deyildir.

Son 50 il ərzində quşların 1/4 hissəsinin məhv edib, 11% isə hal-hazırda məhv olma təhlükəsi altındadır. Məməllilərin 18%-i, balıqların 5%-i, bitkilərin isə 8% məhv olmaqla üz-üzədirlər. Mərcan rifləri balıq ehtiyatının tükənməsi, çirklənmə, epidemik xəstəliklər və temperaturun yüksəlməsindən əziyyət çəkir.

Bəşəriyyət 50 il ərzində iri balıq ehtiyatının 90%-ni məhv edib. Tanınmış balıq ovu məkanlarının 22% hədsiz eksploatasiya nəticəsində balıq ehtiyatını tükətməmiş, 44%-i isə tükənmə təhlükəsi ilə üz-üzədir. Yeyilə bilən balıqları ovlayarkən hər il tora düşən 27 milyon ton digər dəniz canlısı yenidən dənizə atılır. Aydın məsələdir ki, onlara artıq yaşamağa davam edə biləcək vəziyyətdə olurlar. Dənizin dibi bəzi yerlərdə tullantı ilə o qədər örtülüdür ki, orada artıq heç nə yaşaya bilmir.

Okeanlarda və dənizlərdə təxmini hesablamalara görə 15 milyard ton plastik tullantı var. Kimya sənayesi atmosferə, su mənbələrinə hər il milyonlarla ton zərərli maddələr buraxır. Faydalı qazıntılardan amansızlıqla yer təkindən çıxarılması planetin kimyəvi balansını pozur, bir sözlə, biz yerin altını üstünə çeviririk. Bu səbəbdən yerdə həyat getdikcə çətinləşir, təbii fəlakətlər artır, xəstəliklər çoxalır.

Ona görə də ekologiyayı qorumaq, təbiəti sağlam saxlamaq ilk işimiz olmalıdır. Unutmamalıyıq - Yer ümumi evimizdir evimizi dağıtsaq, artıq bizə kainatda başqa ev yoxdur. Nə yaşayış üçün yararlı planet var, nə də hansısa planetə köçə bilmək üçün müvafiq texnologiyamız. Belə davam eləsək, tezliklə həm dünyanı, həm özümüzü məhv edəcəyik. İnsan cəmiyyəti gec-tez bu həqiqətlə barışmalıdır.

Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞPA) üzvlərini itirməkdə davam edir. Gürcüstan yanvarın 29-da müvafiq olaraq 2022 və 2024-cü illərdə təşkilatda fəaliyyətini dayandıracaq Rusiya və Azərbaycana qoşula bilər. Ən azı respublikada hakim "Gürcü arzusu" partiyasının əleyhdarlarının tələb etdiyi budur. AŞPA Gürcüstan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini dondurmaq istəyir. Gürcüstan müxalifətinin tələbi ilə Avropa Xalq Partiyasının İsveçdən olan nümayəndəsi Boriana Oberq belə bir təşəbbüslə çıxış edib. "Gürcüstan parlamenti birpartiyalıdır, tərkibində yalnız "Gürcü arzusu" partiyası var". Bidzina İvanişvili rejimi Gürcüstanda demokratik nizamı məhv edir".

Boriana Oberq

Bu arada Gürcüstan nümayəndə heyətinə iki partiyanın üzvləri daxildir: "Gürcü Arzusu" və "Xalq Gücü". Onlar eyni seçki siyahısı ilə Gürcüstan parlamentinə seçiliblər, lakin formal olaraq müstəqil təşkilatlar olaraq qalırlar. O cümlədən Mixail Saakaşvili rejimi və onunla əlaqəli siyasi qüvvələrin cinayətləri üzrə xüsusi komissiya çərçivəsində "Xalqın Gücü" proseduru qaydalarını pozmaq üçün müxalifət adından çıxış edəcək.

Nə olsun ki, Oberq beş ölkədən 30 deputat dəstəkləyib, ona görə də Gürcüstan nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri məsələsi Monitorinq Komitəsinə verilib. Orada onlar hesabat hazırlayacaqlar, onu yanvarın 29-da bütün assambleya dinlə-

AŞPA-dan Gürcüstana

STOP

vilinin Rusiya rejiminin beynəlxalq təcrid vəziyyətində olduğunu və bu rejimin Avropa tərəfindən tanınmayacağını təsdiqləyir", - "Birlik - Milli Hərəkət" partiyasının sədri Tina Bokuçava hədsiz sevinclə bildirib.

"Xalq hakimiyyəti"nin deputatı Quram Maçaraşvili müxalifəti öz ölkəsinə qarşı düşmənçilik hərəkətlərində ittiham edib: "Onlar Avropa Şurasına və Avropa İttifaqına nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini dayandırmayı xahiş edən məktublar və sorğular göndərirlər. Bu, istintaq komissiyasının işində bizə sübut olacaq".

"Gürcü arzusu" da milli maraqlara xəyanət elan edib. Eyni zamanda parlamentin vitse-spikeri Georgi Volski qeyd edib ki, AŞPA çətin ki, hakim partiyanın rəqiblərinin gözlədiyi qərarı qəbul etsin. "Bu, əsassız və ədalətsiz olmaqla yanaşı, bu Avropa strukturunun nüfuzu üçün ciddi itki olacaq" deyərək Volski bildirib. Bu arada AŞPA prezidenti Teodoros Russopulos gürcü müxalifətinə simpatiyasını gizlətmir. Digər şeylər arasında o, Salome Zuraşvili Gürcüstanda hakimiyyətin yeganə qanuni nümayəndəsi adlandıraraq respublika prezidenti postundan istefa verməkdən imtina edəndə onu dəstəkləyib.

"Gürcü arzusu"nun əleyhdarları nəyin bahasına olursa-olsun hakimiyyəti ələ keçirmək istəyirlər. Bunun üçün yalan danışmağa, dövlət maraqlarına zidd hərəkətlərə və s. Üstəlik, onların Qərbdə, o cümlədən Avropa Şurasında güclü lobbiciləri

yəcək və ümumi səsvermə yolu ilə Gürcüstan hakimiyyəti nümayəndələrinin öz hüquqlarını qoruyub saxlamaması barədə qərar verəcək. Ukraynanın AŞPA-dakı nümayəndəsi Evgeniya Kravçuk heç bir istisnasız olaraq Gürcüstanın səlahiyyətlərini tamamilə dondurulmasında israrlıdır. Onun sözlərinə görə, assambleyanın bəzi üzvləri aprelə qədər Gürcüstan hakimiyyətinə özlərini düzəltmək üçün vaxt vermək istəyirlər, lakin İvanişvili bunu Avropanın zəifliyi kimi görəcək və öz gücünə daha çox inanacaq.

Macarıstan nümayəndəsi Zsolt Nemet isə əksinə hesab edir ki, AŞPA Tbilisiyə sanksiya tətbiq etməklə səhv edəcək. "Bu gün biz Gürcüstan nümayəndə heyətinin iş-tirəkliyini məhdudlaşdırılması məsələsini müzakirə edirik. AŞPA öz siyasətinə yenidən baxmalıdır. Əvvəllər Azərbaycan nüma-

yəndə heyəti ilə bağlı belə bir qərar verilmişdi və bu, yanlış qərar idi. Biz dövlətləri itirməkdənsə, onlarla dialoqu davam etdirməliyik", - o qeyd edib.

Yada salmaq ki, 2024-cü ilin yanvarında AŞPA Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsini ratifikasiya etməkdən imtina edib. İdeyanı iştirak edən 90 deputatdan 76-sı dəstəkləyib, 10-u əleyhinə, dördü isə bitərəf qalıb. Sanksiyalara səbəb Qafqaz respublikasında insan haqlarının pozulması, müxalif siyasətçilərin və müstəqil medianın təqib edilməsi, Bakının Avropa Şurası müşahidəçilərini prezident seçkilərinə dəvət etməkdən imtinası və Qarabağdakı hərəkətləri olub. Azərbaycan hakimiyyəti AŞPA-nın qərarını onlara qarşı beynəlxalq "zərərli kampaniyanın" tərkib hissəsi hesab edib, həmçinin Qərb ölkələrini korrupsiyada itti-

ham edib.

Hələ əvvəllər Rusiya təkə Assambleya ilə deyil, Avropa Şurası ilə də münasibətlərini kəsmişdi. Səbəb Ukraynada keçirilən hərbi əməliyyatlar idi. 2022-ci ilin fevralında Avropa təşkilatı Moskvanın üzvlüyünü dayandırdı və martın 15-də Rusiya hakimiyyəti AŞPA-dən çıxmaq prosesinə başladı. Həmin gün AŞPA qətnamə qəbul edərək, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə Rusiyaya təşkilatdan çıxarmağı tövsiyə edib. Oktyabr ayında Assambleya hətta Rusiya Federasiyasının "terrorçu rejim" kimi tanınmasına çağırıb.

"Bu gün AŞPA-da görünməmiş bir hadisə baş verdi. Tarixdə ilk dəfə olaraq Gürcüstan nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri sual altında qaldı... Bu, Gürcüstan nümayəndə heyəti ilə heç vaxt baş verməyib; Bu, İvaniş-

var. Düzdür, Gürcüstanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri tanınmasa, müxalifət Rustaveli ilə bağlı indi ənənəvi olan mitinqə 2 yox, 4 min adam gətirə biləcək. Politoloq Petre Mamradze deyir: "Başqa heç nə əldə etmək olmaz. Ekspertin fikrincə, rəsmi Tbilisi AŞPA-da platformasını itirməkdən üzüləcək, amma bundan başqa heç nə yoxdur. Respublikanın hakimiyyət orqanları ilə BƏƏ-dən olan Emaar Qrupu arasında imzalanmış Gürcüstana 6 milyard dolların cəlb edilməsinə dair memorandum isə həm hakimiyyətin, həm də ölkənin inkişafında maraqlı olan insanların üreyincədir və Avropanın basqısı olmaqdan qurtulacaqları ümidindədirlər.

V.VƏLİYEV

Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun (Rusiya) direktoru Sergey Markov "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində respublikanın Qərblə yaxınlaşmasının davam etməsi fonunda Ermənistanın baş nazirinin İrəvanın balanslaşdırılmış xarici siyasəti ilə bağlı qəfil bəyanatlarını şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

-Sergey Aleksandroviç, Nikol Paşinyan bu yaxınlarda Davosda Ümumdünya İqtisadi Forumunda "Avropanın təsirini necə genişləndirmək olar" adlı panel sessiyasında çıxış edərək, Ermənistanın əslində "balanslaşdırılmış siyasət" apardığı fikrini irəli sürməyə başladı. Mərkəzində Rusiya Federasiyası, Aİ və ABŞ ilə, yəni fərqli əks qütblərlə münasibətlərin tarazlığı dayanan xarici siyasət strategiyası tapmaq. Son vaxtlar Ermənistanın baş naziri mütəmadi olaraq bu tezi səsəndirir. İrəvanın açıq-aşkar qərbyönlü siyasətini nəzərə alsaq, bu nə deməkdir?

Sergey Markov: "Ermənistan eyni anda 2 stulda əyləşə bilməyəcək"

"Paşinyanın Ermənistanın balanslaşdırılmış xarici siyasəti ilə bağlı açıqlamaları onun Rusiyanı tərk etmək müqabilində Qərblə bazarlıq etməsidir"

- Bir tərəfdən, İrəvanın Qərblə münasibətlərin Rusiyadan daha vacib olmadığı, Ermənistan üçün hamının bərabər və vacib olduğu bir vaxtda guya balanslaşdırılmış xarici siyasət nümayiş etdirməsi qismən də Paşinyanın Donald Trampa əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilməyəcəyi qorxusu ilə bağlıdır. Bayden administrasiyası dövründə baş verənlərlə müqayisədə Trampın bu respublikaya dəstəyi azaltmaq ehtimalı yüksəkdir. Bayden dövründə baş verənlər Ermənistan-Amerika münasibətlərində bir yüksəliş idi. Ermənistan-ABŞ-Aİ formatı yaradıldı, Ermənistan dəstək haqqında sənədlər imzalandı, o cümlədən ABŞ və digər Qərb dövlətləri bu və ya digər dərəcədə Ermənistan ordusunda islahatlarla məşğuldurlar. Trampın inauqurasiyasından bir neçə gün əvvəl Ermənistan və ABŞ Vaşinqtonda Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiya imzalayıblar.

Paşinyan tezliklə fevralda ABŞ-a səfər edəcək. Orada o, ABŞ-ın yeni prezidentinin iştirak etdiyi səhər yeməyində iştirak edəcək. Təbii ki, onun səfərinin məqsədi Tramp-la hansısa yolla danışıqlar aparmaq, ABŞ-ın Ermənistanı intensiv dəstəyini davam etdirmək məqsədi ilə onu "aldatmağa" cəhd etməkdir. Paşinyan da çox güman ki, Tramp administrasiyası ilə münasibətlər qurmaq üçün erməni lobbisi ilə hansısa sxem hazırlamağa çalışacaq. Üstəlik, yeni prezidentin çevrəsində kifayət qədər ermənipərəst lobbilər var.

Düşünürəm ki, Tramp ABŞ-ın xarici siyasətində Ermənistanı xüsusi diqqət yetirmək və ya artıq mövcud olandan əlavə heç bir şey etmək istəməyəcək. Sadəcə olaraq, əvvəllər imzalanmış sənədlərə, qurulmuş münasibətlərə uyğun olaraq respublikaya qarşı siyasəti öz ixtiyarına buraxacaq. Eyni zamanda deyirdim ki, Amerika siyasəti sistemliliyi ilə seçilir. Və bu "sistemlik" eyni Ermənistanı münasibətdə də eyni şəkildə fəaliyyət göstərəcək.

Bəs Paşinyan nə üçün bu gün birdən-birə Ermənistanın müxtəlif ziddiyyətli qütblərlə yaxşı münasibətlər qurmaq istədiyini baredə danışımağa başladı? Burada başqa səbəb nədir? O, şübhəsiz ki, Ermənistanın Qərbə doğru hərəkət kursunu həyata keçirəcək. Amma o, bunu ağıllı şəkildə edir. Onun siyasəti yelləncək kimidir. Onun üçün Rusiya ilə əməkdaşlıq etmək sərfəlidir, çünki Ermənistan bundan böyük iqtisadi gəlir əldə edir. O, Rusiya Federasiyasında güclü qıcıq yaratmaq istəmir. Amma eyni zamanda, Ermənistanın baş naziri Ermənistanın Qərblə yaxınlaşmasını "satır". İrəvanla Qərb isə "12 stul" üslubunda daimi dialoqdadır: ilk növbədə pul və ya stul. Paşinyan pul deyir, Qərb stul deyir. Qərb Paşinyana deyir: "Gəlin bunu belə edək: siz Rusiyaya xəyanət edirsiniz və biz sizə getdikcə daha çox siyasi, iqtisadi və hərbi bonuslar verəcəyik. Ermənistanın baş naziri isə belə cavab verir: "Çox yaxşı, əla, amma əvvəlcə bizə bütün bu bonusları verirsən, biz də Rusiyaya xəyanət edəcəyik. Am-

ma kifayət qədər bonuslar olmasa, Rusiya ilə münasibətləri pozmaq məcburiyyətində qalacağıq".

Qərb isə Ermənistanı həqiqətən də kifayət qədər bonuslar verir. Ona görə də İrəvan eyni anda bir neçə kreslodə oturmağa davam edir və hətta mövqeyini möhkəmləndirir.

- Eyni zamanda, Paşinyan indi Ermənistanın Aİ-yə daxil olması prosesinə başlamaq üçün qanun layihəsini irəli sürməyə çalışır. Ötən həftə Ermənistan parlamentində ekspert qrupu qanun layihəsində çoxlu ziddiyyətlərin olduğunu əsas götürərək, ona mənfi qiymət verib. Buna baxmayaraq, parlament komissiyası hələ də qanun layihəsini təsdiqləyib. İndi hakim parlament çoxluğu da qanun layihəsini təsdiq edəcək. Maraqlıdır ki, Ermənistanın baş naziri bu qanun layihəsini irəli sürərkən sanki ölkənin Aİ-yə daxil olmaq istəyini ictimaiyyətin təşəbbüsü kimi göstərir...

- Bəli, bu, Ermənistanın Qərblə yaxınlaşmasının davamıdır. Paşinyan istəyir ki, respublika ona yaxınlaşmaq istəyən ölkələr

üçün mövcud olan Avropa İttifaqı layihələrinə qoşulsun. Aİ bunun üçün böyük büdcələr ayırır, onun bir hissəsi Ermənistanı ayrılacaq. Bu əlaqə Ermənistan üçün çox faydalıdır. Aİ ilə yaxınlaşma respublikanın siyasətini Avropa dəyərlərinə uyğun formalaşdıracaq və dövlət institutlarının avropalaşmasına imkan verəcək. Ermənistan Aİ-yə namizəd statusu verilə bilər, bu elə bir problem deyil. Amma onlar kimisə Aİ-yə daxil etməyə imkan vermirlər. Orada çox uzun bir sıra var. Əksinə, Avropa İttifaqı öz sıralarının "təmizlənməsinin" əleyhinə deyil.

Beləliklə, görürük ki, Rusiya artıq İrəvana ciddi xəbərdarlıq edir ki, Avrasiya İqtisadi İttifaqında olmaq, bundan bonuslar almaq, Aİ-də statusa malik olmaq mümkün olmayacaq. Ermənistan isə eyni anda bir neçə stulda oturmağa cəhd edəcək. İrəvanda başa düşürlər ki, Qərbdən konkret təminat, konkret yardım almasalar, Rusiya ilə əlaqəni kəsə bilməzlər. Moskva isə öz növbəsində Qərbin Ermənistan üzərində nəzarəti ilə razılaşmaq niyyətində deyil.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Mənfur niyyətlərinə çatmaq üçün atalar demişkən ilana belə sarılan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın nə oyunları bitir, nə də siyasi şouları. İki əsrdən bəri qarşısında qul kimi başını əydiyi havadarı Rusiya ilə münasibətlərinə soyuq su qatan, üzünü Qərbə çevirən ermənilər "nə əldən qoyur, nə yarıdan doyrur" məsələsinə uyğun zamanın tələbinə görə mövqeyi dəyişikliyi hələ də davam etdirirlər. Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında fəaliyyətini dondurduğunu bəyan etsə də hələ də "ehtiyatda saxladığı" seçiminə tələməyən Nikol "Bəlkə də qayıtdılar!" nəqarətini təkrarlayır. Avropa Siyasi Birliyinin Praqada başlanan oyunlarını sonrakı Brüssel, Qranada sammitlərində də davam etdirən Nikol delimitasiya və sərhəd təhlükəsizliyi üzrə komissiyalarının iclaslarını oyuncağa çevirib. Qazax rayonunun işğal altında olan 4 kəndinin (Bağanis Ayrım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli və Qızılhacılı) Azərbaycana qaytarılmasından sonra prosesi davam etdirməkdən çəkinən Nikol hələ də Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı gedişlər edir. Hayastanda siyasi hərəketi artıran bu məsələ Azərbaycanın təbii sərvətlərini talan edənləri çilədən çıxardı. Bir müddət Ermənistanın siyasi səhnəsində peyda olan erməni Apostol kilsəsinin Tavuş vilayəti üzrə yeparxiyasının rəhbəri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyanı irəli verməklə vaxt qazanan Paşinyan xalqdan dəstək ala bilməyəcəyini anladığı üçün erməni Apostol kilsəsi ətrafında şou sərgilədi. Sonra Qalstanyanın "Vətən naminə Ta-

Əgər Ermənistan sülh müqaviləsi lazım deyilsə...

Nikol Paşinyan növbəti dəfə manipulyasiya xarakterli mövqeyini ortaya qoymaqla təxribatlarına haqq qazandırmaya çalışır

alt-üst edilməsi üçün Rusiya mümkün bütün imkanlardan istifadə edəcək. Amma bütün hallarda Cənubi Qafqaz problemləri Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sülh sazişindən daha çox asılıdır. Qərbin yardımlarından, silah-sursatla təmin olunmaq imkanlarından istifadə edən Ermənistan üçün təbii ki, Cənubi Qafqazda sabitliyin bərpası maraqlı deyil. Həmişə özlərini düşüncə, genlərinə "etnik millət" təfəkkürü formalaşan erməni revanşistləri, yardımlar hesabına rahat yaşamağa alışanlar yenidən Rusiyanın forpostu olmaq istəyirlər. Hayastanda yaranan fərqli mövqelər təbii ki, sülh sazişinin imzalanmasına da maneçilik törədir. Sülh prosesi üçün isə ATƏT-in Minsk qrupunun buraxılması və konstitusiyaya düzəlişlərin edilməsi başlıca şərtidir. Yaranan bu vəziyyətə "Əgər Ermənistan sülh müqaviləsi lazım deyilsə, deməli, bizə də lazım deyil. Biz bunu imzalamadan da yaşaya və siyasətimizi davam etdirə bilərik" sözləri ilə

vuş" adlı qondarma hərəkatı yarandı.

Nikol Paşinyanı devirmək üçün baş nazirin hakimiyyətə gəlmək üçün istifadə etdiyi küçə yürüşlərindən bəhrələnen Qalstanyan sərhədyanı Kirants kəndindən yürüş edərək İrəvanda böyük mitinq təşkil etdi. Nəticədə keşiş Baqrat ətrafında yaranan səhnələr pərədələrini endirdilər. Yeni bu şou da bitdi. Amma əlavə vaxt qazanıldı.

Bir neçə gündür ki, Azərbaycanın təhlükəsizlik orqanları tərəfindən həbs edilərək Bakıda saxlanılan Qarabağ separatçılarının məhkəməsi davam edir. Sülh sazişindən, sərhədlərin demarkasiyası və delimitasiyasından yararlanmağa çalışan Nikol indi də bu məhkəmənin gedişi ilə bağlı böhtanlara əl atır. Baş nazir Ermənistan İctimai Televiziyasına verdiyi müsahibəsində separatçı rejimin nümayəndələrinə qarşı psixotrop maddələrin tətbiq edildiyi ilə bağlı əsassız iddialar irəli sürüb. Bununla da o, növbəti dəfə manipulyasiya xarakterli mövqeyini ortaya qoymaqla təxribatlarına haqq qazandırmaya çalışır.

Bu hərəketləri ilə Fransadan, Hindistandan, İrandan aldıkları silahları pərdələməyə çalışan Paşinyan Avropa İttifaqının sülh sazişinə zərbə vuran, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olmayan Mülki Müşahidə Missiyasının Ermənistandakı fəaliyyət müddətini artırmağa cəhd göstərir. Amma baş nazir digər məsələləri "unudur." Sülh sazişinin imzalanması üçün Azərbaycanın əsas

tələbi olan Ermənistanın konstitusiyasında ölkəmizə, qarşı Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının aradan qaldırılması və ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətinin ləğvi ilə bağlı müraciətə əməl etmək istəmir. Amma Ermənistanda güclənən daxili gərginlik, iqtisadi böhran, ölkəni tərk edənlərin sayının çoxalması, yüksək vəzifəli məmurlar arasında istefaların artması Nikol hakimiyyətinə qarşı etirazları gücləndirir. Bu kimi narazılıqlar 2026-cı ildə işğalçı ölkədə keçiriləcək parlament seçkilərinin asan olmayacağını göstərir. Sabiq prezidentlərin yaratdıqları qruplaşmalar, onlar arasında güclənən rəqabət də nəzərə alınsa Hayastanda baş verən hadisələrin sonunu təsəvvür etmək çətin deyil.

"Qarabağ klanı"nın "xaç atası", Ermənistanda Rusiyanın kadri kimi tanınan Robert Koçaryanın qurub yaratdığı, hazırda parlamentdə 27 deputatla təmsil olunan "Hayastan" bloku əsas müxalifət fraksiyasıdır. "Hayakve milli vətəndaş birliyi"nin koordinatoru Avetik Çalabyanın müsahibəsində bildirdiyi kimi, qarşıdakı seçki asan olmayacaq.

Məsələ burasındadır ki, əvvəllər Nikolun küçə mitinglərində birləşən qüvvələr, indi Ermənistanı mövcud hakimiyyətdən xilas etmək, yeni milli hökumət formalaşdırmaq və ölkəni böhrandan çıxarmaq məqsədilə birlə-

şirlər. Rəsmi İrəvanın 2025-ci ildə Azərbaycanla sülh danışıqları ilə bağlı son qərarını verməli olduğunu, hələ də razılaşdırılmamış iki maddə üzrə öz mövqelərini dəyişmək məcburiyyəti nəzərə alınsa işğalçı ölkədəki siyasi vəziyyəti təsvür etmək çətin deyil. Yeni, gələn il Ermənistan iqtidarı daxili siyasi gərginliyi tənzimləməklə, Azərbaycanla münasibətlərə adekvat reaksiya verməlidir. Politoloqların fikrincə, 2025-ci ildə Ukraynadakı müharibə başa çatdırılsa və ABŞ ilə Rusiya arasında həlli vacib məsələlər ətrafında razılıq əldə olunsa rəsmi Kremlin Paşinyanın qərbyönümlü siyasətinə təsir göstərmək imkanları bərpa ediləcək. Ermənistanda Qərbin möhkəmlənmiş maraqlarının

aydınlıq gətirən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi dövlət siyasətlərinin əsasında nasizm ideyaları çoxluq təşkil edən bir toplum üçün bəşəri dəyərlər, beynəlxalq hüquq normaları keçərlidir. Ermənistanı sülh müqaviləsindən yayındıran əsas məsələlərdən biri də sürətlə silahlanmasıdır. Həmin silahlar Ermənistanı başçılıq edən kimliyindən asılı olmayaraq bu ölkədə qalacaq.

Avropa İttifaqının Mülki Müşahidə Missiyasının nəzərdə tutduğu müddətdən artıq Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində qalması narahatlıq üçün başqa bir səbəbdir. Bütün hallarda Ermənistan üçün çıxış yolu Prezident İlham Əliyevin "Ümid edirəm ki, sülh müqaviləsi ilə bağlı bizim bütün şərtlərimiz də qəbul ediləcək. Çünki bu şərtlərdə hər hansı bir fəvqəladə məsələ yoxdur. Minsk qrupunun ləğv edilməsi, konstitusiyanın dəyişdirilməsi- bunlarsız sülh müqaviləsi mümkün deyil. Yəni, mən yenə də Ermənistan tərəfinə məsləhət görürəm ki, hər şeyi yaxşı ölçüb-biçsin, o cümlədən dünyadakı geosiyasi dəyişiklikləri. Onların yaxın dostları siyasi səhnədən biabırılıqla silinirlər" sözlərinə əməl etməkdir.

Xuraman İsmayilqızı

Yerli özünüidarəetmə vacibdirmi?

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Bələdiyyə, bəlli bir ərazidə yaşayan insanların ümumi dəyərlərinə və rifahına xidmət edən, bir qəsəbənin və ya bölgənin idarə edilməsi üçün yaradılmış qurumdur. Dünyada bələdiyyələrin fəaliyyət sahələri çeşidlidir, cəmiyyətin sosial rifahını və ədalətini yüksəltmək, sosial problemləri həll etmək, imkansız insanlara dəstək olmaq, sosial xidmətlərə çıxışı asanlaşdırmaq, sosial həmrəyliyi gücləndirmək, təminatlı və tənha insanlara öz xidmətlərini təklif etməkdir.

Bələdiyyə institusional struktura malik olan, regional və ya yerli qanunlarla özünü idarə etmək hüququ verilmiş inzibati bölmədir. Bələdiyyələrin əsas vəzifəsi hakim olduqları ərazidə insan hüquqlarının tələblərini yerinə yetirməkdir. Bələdiyyə eyni zamanda bir şəhər və ya rayon üçün təmizlik, işıqlandırma, su və elektrik kimi ümumi ehtiyacları və xidmətləri təmin edən bir təşkilatdır. Dünya təcrübəsində özünün istehsalat sahələri olan, iş yerləri açan, yerli əhalini işlə təmin edib gəlir əldə etməsinə şərait yaradan, ödənişsiz avtobus və ya fərqli ictimai nəqliyyat vasitələri təmin edən, bağça və məktəb tikən bələdiyyə örnəkləri də var.

Bələdiyyələrin səlahiyyətləri muxtar da ola bilər, dövlətdən tam asılı da fəaliyyət göstərir. Bələdiyyələr fiziki şəxslərdən və şirkətlərdən gəlir vergisi, əmlak və korporativ gəlir vergisi tuta da bilər, dövlətdən yüksək miqdarda maliyyə vəsaiti də ala bilər. Bəzi Avropa ölkələrində, məsələn Almaniyada, bələdiyyələrin bələdiyyələrə məxsus ictimai xidmət şirkətləri vasitəsilə dövlət xidmətləri göstərmək üçün konstitusional hüququ var.

Dünya Bələdiyyələr Birliyi və ya Birləşmiş Şəhərlər və Yerli Hökumətlər Birliyi şəhərlərin, yerli özünüidarəetmə orqanlarının və bələdiyyələrin maraqlarını təmsil etmək və müdafiə etmək üçün yaradılmış beynəlxalq təşkilatdır. 2004-cü ildə yarandığı gündən onun qərarları

İspaniyanın Barselona şəhərindədir və həmçinin Türkiyə, Braziliya, Brüssel, Cakarta, Kazan, La Paz, Ottava və Rabatda regional qərarqahları var. Bu birlik dünyanın yerli hökumətləri ehtiva edən ən böyük təşkilatdır. Onun mövcudluq məqsədi demokratik yerli özünüidarə ideali üçün ümumi səs yaratmaqdır. BMT-nin 120 üzv ölkəsindən üzvləri var ki, bu da yer üzündə yaşayan əhalinin təxminən yetmiş faizini təşkil edir.

Azərbaycanda bələdiyyədən əvvəl, ilk yerli özünüidarəetmə institutları indiki Azərbaycan Respublikasının ərazisi Rusiya İmperiyasının tərkibində olduğu dövrdə formalaşmış. 1877-ci ilin dekabrında Bakı şəhərində ilk dəfə olaraq yerli özünüidarəetmə orqanı olan Bakı Şəhər Duması seçki üsulu ilə yaradılıb. Duma üzvlüyünə əvvəlcə iri neft sənayeçiləri, tacirlər, fabriklər, gəmi sahibləri seçildilər. Qoyulmuş məhdudiyyətlərə əsasən 1877-ci il dekabrda keçirilmiş seçkilərdə Bakı Şəhər Dumasına seçilən Duma üzvləri arasında yalnız Həsən bəy Zərdabi, müəllim Həbib bəy Mahmudbəyov, Ə. M. Topçubaşov kimi barmaqda sayılacaq qəddər az sayda ziyalılar yerli əhalini təmsil hüququ əldə etmişdilər. Bakı varlılarından isə H. Z. Tağıyev, Şəmsi Əsədullayev, İbrahim bəy Aşurbəyov, Əliilskəndər Aşurov,

İsabəy Hacinski, Ağabala Quliyev, Musa Nağıyev, Nəcəfqulu Sadıqov və başqaları Duma üzvü kimi seçilmişdilər.

1892-ci il şəhər islahatı nəticəsində kollegial icra hakimiyyəti səlahiyyəti ilə Bakı Şəhər Kollegiyası yaradılıb, Bakı Şəhər Duması isə həmin qurumun tərkibində məşvərətçi orqana çevrilib. Həmin 1892-ci ildə qəbul edilmiş yeni şəhər əsasnaməsi ilə Gəncə şəhərində tam səlahiyyətli, Şamaxı, Quba, Lənkaran, Şəki şəhərlərində məhdud səlahiyyətli yerli özünüidarəetmə orqanları fəaliyyətə başlayıb. 1918-ci ilin martında ermənilər tərəfindən törədilmiş kütləvi türk-müsləman soyqırımlarından sonra hakimiyyəti ələ almış bolşeviklər Bakı Şəhər Dumasını buraxıb. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Hökuməti bərqərar olan kimi, Azərbay-

canda şəhər dumaları bərpa edilib, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövründə yerli özünüidarə institutları icrası məcburi olan göstəriş vermə səlahiyyəti əldə ediblər.

1920-ci ildə Azərbaycan SSR-də yerli idarəetmə üsulu kimi, yerli xalq deputatları sovetləri formalaşdı. Bu qurumlar icrası məcburi olan göstərişlər verir, yerli icraiyyə komitəsini formalaşdırırdı. Hər rayon üzrə, yerli icra hakimiyyəti səlahiyyətlərini yerli xalq deputatları sovetinin formalaşdırdığı kollegial qurum olan rayon icraiyyə komitələri həyata keçirirdi.

yaların seçilməsi, yerli vergilərin və ödənişlərin müəyyən edilməsi, bələdiyyənin reqlamentinin təsdiq edilməsi, bələdiyyə mülkiyyətinə sahiblik, ondan istifadə və onun barəsində sərəncam, yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi, yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi, yerli ekoloji proqramlarının qəbul və icra edilməsi, yerli büdcənin və onun icrası haqqında hesabatların təsdiq edilməsi daxildir.

Bələdiyyənin büdcəsi fiziki şəxslərin əmlak vergisi, nəzərdə tutulmuş hallarda fiziki şəxslərin torpaq vergisi, bələdiyyə mülkiyyətində olan daşınmaz əmlak üzərində reklam daşıyıcısının yerləşdirilməsi ilə bağlı ödəniş, kurort rüsumu, mehmanxana rüsumu, avtomobillərin dayanacağı üçün rüsum, bələdiyyə yollarında təşkil edilmiş parklanma yerlərindən daxil olan vəsait və qanunla müəyyən edilən digər yerli ödənişlər, bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlardan mənfəət vergisi, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən verilən dotasiya, subvensiya və ssudalar sayəsində formalaşır.

Habelə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq bələdiyyə əmlakının özəlləşdirilməsindən, icarəyə və istifadəyə verilməsindən gəlirlər, lotereyalardan daxil olan vəsait, habelə bələdiyyələrin fəaliyyətindən əldə edilən digər gəlirlər, bələdiyyə vergiləri və ödənişlərə görə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hesablanmış faiz və sanksiyalar, fiziki və hüquqi şəxslərin, beynəlxalq təşkilatların və fondların maliyyə yardımları və qrantları, dövlət əhəmiyyətli tədbirlərin və dövlət orqanlarının qərarları nəticəsində yaranan xərclərin ödənilməsi üçün maliyyə vəsaiti də bələdiyyə büdcələrinədir.

Lalə Mehralı

DIQQƏT: Banklar bu təhlükəsizlik tədbirlərini görməlidir

Banklarda kibertəhlükəsizlik müştəri məlumatlarının, maliyyə əməliyyatlarının və sistemlərin qorunmasını təmin etmək üçün müxtəlif texnologiyalar, prosedurlar və siyasətlərdən istifadə etməklə həyata keçirilir. Bu sözləri kibertəhlükəsizlik üzrə ekspert Fərid Əmirov SİA-ya açıqlamasında deyib. Ekspertin sözlərinə görə, əsas tədbirlərə bunlar daxildir:

1. Şəbəkə Təhlükəsizliyi: Firewall-lar, VPN-lər və təhlükəsizlik proqramları ilə daxili şəbəkələrin qorunması.

2. Məlumat Şifrələnməsi: Məlumatların ötürülməsi və saxlanması zamanı şifrələmə metodlarının tətbiqi.

3. İstifadəçi Doğrulama: İki faktorlu autentifikasiya (2FA) və biometrik sistemlərdən istifadə.

4. Monitoring və Analitika: Təhlükəsizlik insidentlərini aşkar etmək üçün SIEM (Security Information and Event Manage-

ment) həllərinin tətbiqi.

5. Penetrasiya Testləri və Təlimlər: Sistemlərdə zəifliklərin tapılması və işçilərin məlumatlandırılması

Eyni zamanda o qeyd edib ki, rəqəmsal ödəniş sistemlərinin təhlükəsizliyi isə PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard) kimi standartlara uyğunluq, tokenizasiya və ödəniş məlumatlarının şifrələnməsi ilə təmin olunur: "Həmçinin, bank sistemləri davamlı olaraq DDoS hücumlarına qarşı qorunur və əməliyyatların anomaliyalarını aşkarlayan süni intellekt texnologiyalarından istifadə edilir. Bu və digər tədbirləri saymaq olar. Bunları istifadə edən zaman ən müasir təhlükəsiz texnologiyaları istifadə olunmalıdır. Ən mühüm hissə isə insan faktorunun məlumatlandırılmasıdır. Çünki sistemlər nə qədər möhkəm qurulsada, insan faktorunu ən zəif halqa hesab olunur. Ona görə də bütün bank əməkdaşları kibertəhlükəsizliyin edəcəyi zərər və onlardan qorunma haqqında məlumatlandırılmalıdır, təlimlər keçirilməli, mütəmadi olaraq bu tədbirlər forması rutinə salınmalıdır".

Xeyrənsə Piriyeva

Tramp həm də qazanır - bu şirkət ona 25 milyon dollar ödəyəcək!

Meta korporasiyası ABŞ Prezidenti Donald Trampın Kapitolide baş verən iğtişaşlardan sonra Feysbuk və Instaqram hesablarının engəlləməsi səbəbindən 2021-ci ildə şirkətə qarşı açdığı iddianın həlli çərçivəsində ona 25 milyon dollar ödəmək qərarını açıqlayıb. Bu barədə "Nyu York Tayms" məlumat yayıb. Nəşrin yazdığına görə, Tramp şirkətlə barışıq sazişi imzalayıb: "Müqavilənin şərtlərinə əsasən, 22 milyon dollar prezident kitabxanasının fonduna bağışlanacaq, qalan vəsait isə məhkəmə xərclərinə yönəldiləcək".

"Prezident gənc idmançılara hər zaman böyük diqqət və qayğı göstərir" - Olimpiya mükafatçısı

"Prezident İlham Əliyev gənclərə və xüsusən biz gənc idmançılara hər zaman böyük diqqət və qayğı göstərir". Bunu SİA-ya Paris-2024-ün yunan-Roma güləşi üzrə bürünc mükafatçısı Həsət Cəfərov deyib. O, 2 fevral gənclər günü ilə bağlı danışıb.

Cəfərovun sözlərinə görə, cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda idman sahəsi böyük inkişaf yolu keçib: "Gənc idmançılar üçün müasir idman kompleksləri, yeni stadionlar və məşq bazaları tikilib ki, bu da onların yüksək səviyyədə məşq etmələrinə imkan yaradır. Prezidentimizin bizlərə olan inamı və dəstəyi sayəsində beynəlxalq arenada uğurlar qazanırıq, ölkəmizi

təmsil edərkən daha da motivasiyalı oluruq. Eyni zamanda cənab İlham Əliyev idmançılara davamlı olaraq nailiyyətlərimizə münasibətilə təbrik edir, bizlərlə görüşür, hətta öz doğum günündə belə "İlin idman yekunları" tədbirində bizlərlə birlikdə oldu. Bu da biz gənc idmançılara əlavə enerji və

ruh yüksəkliyi verir. Ümmiyyətlə, İlham Əliyevin gənclərə verdiyi diqqət və qayğı, Azərbaycanda idman sahəsinin inkişafını və gənc nəsilin dünya səviyyəsindəki mübarizələrdə daha böyük uğurlar qazanması yolunda dəyərdim ki, ən böyük qüvvədir".

Banuçiçək Hüseynli

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

51 il sonra ilk dəfə...

UEFA Çempionlar Liqasının Liqa mərhələsinin 8-ci turunda "Zalsburq"la matç "Atletiko" üçün əlamətdar olub. Bu barədə "Opta" məlumat yayıb. Madrid təmsilçisi ötən gecə səfərdə rəqibini 4:1 hesabı ilə üstələyib. Nəticədə "Atle-

tiko" cari mövsüm ÇL-də 3-cü səfər qələbəsini qazanıb. Daha əvvəl komanda PSJ-nin və "Sparta"-nın qonağı olarkən meydanı qalib ayrılıb - 2:1, 6:0.

"Atletiko" 51 il sonra ilk dəfə belə nəticə göstərüb. İspaniya klubu son dəfə 1973/1974 mövsümündən ÇL-də 3 səfər görüşündə qələbə qazanmağı bacarmışdı.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700